

Vlaams
Parlement

vergadering **C11 – LEE2**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 6 oktober 2010

INHOUD

- Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de resolutie van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement voor de erkenning van het Zoniënwoud als werelderfgoed - 2418 (2009-2010) 5
- Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het rapport van de UNESCO-visitatiecommissie over Brugge - 2235 (2009-2010)
- Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het UNESCO-rapport over Brugge - 2260 (2009-2010)
- Vraag om uitleg van mevrouw Mercedes Van Volcem tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de beslissing van UNESCO met betrekking tot de stad Brugge - 2343 (2009-2010)
- Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de UNESCO-aanbeveling om de historische binnenstad van Brugge als stadsgezicht te beschermen - 2415 (2009-2010) 7
- Vraag om uitleg van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de koppeling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed aan het vergunningenregister - 2274 (2009-2010) 17
- Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het lokale draagvlak voor een definitieve erkenning van de frontstreek in West-Vlaanderen als UNESCO-werelderfgoed - 2351 (2009-2010)
- Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over een impactanalyse van de bescherming als UNESCO-werelderfgoed van de slagvelden en frontzones uit de Eerste Wereldoorlog - 2546 (2009-2010)
- Vraag om uitleg van de heer Jan Verfaillie tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de plannen om de frontstreek van de Westhoek te laten erkennen als werelderfgoed - 11 (2010-2011)

- Vraag om uitleg van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de bescherming van slagvelden
- 40 (2010-2011) 27
- Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de toekomstige financiering van de regionale landschappen
- 52 (2010-2011)
- Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de landschapsanimatoren/landschapsteams bij de regionale landschappen
- 66 (2010-2011) 42
- Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de toekomst van het Ename Erfgoedcentrum en de toekomstige rol van de provincies inzake erfgoedbeleid in het licht van de uitgangspunten van het groenboek Interne Staatshervorming
- 108 (2010-2011) 51

■

Waarnemend voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de resolutie van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement voor de erkenning van het Zoniënwoud als werelderfgoed - 2418 (2009-2010)

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, het Zoniënwoud, gelegen ten zuidoosten van Brussel, is een van de grootste bossen van het land. De oppervlakte bedraagt ongeveer 5000 hectare. Het is een uniek natuurgebied. Men noemt het ook wel de beukenkathedraal. Het telt ook meer dan 46 soorten zoogdieren.

Het beheer van het Zoniënwoud is complex. Het bos ligt immers verspreid over de drie gewesten. Iets meer dan de helft ligt in het Vlaamse Gewest. Ongeveer 40 percent ligt in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en amper 5 percent ligt in Wallonië. Het Zoniënwoud wordt dan ook beheerd door Vlaanderen, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en Wallonië.

Voor de zomervakantie hebben de Brusselse meerderheidspartijen in het Brussels parlement een voorstel van resolutie ingediend waarin de Brusselse Gewestregering wordt gevraagd om de kandidatuur voor het Zoniënwoud bij de UNESCO in te dienen en te bepleiten. De bescherming moet het mogelijk maken om meer middelen vrij te maken om het woud zo deskundig mogelijk te beheren. Nadien zijn er ook in het Vlaams Parlement initiatieven genomen tot voorstellen van resolutie met dezelfde vraag, met name om het Zoniënwoud in te schrijven op de werelderfgoedlijst.

Aangezien het Zoniënwoud op het grondgebied van de drie gewesten ligt, lijkt het nuttig om een dergelijke aanvraag gezamenlijk vanuit de drie gewesten in te dienen bij de UNESCO. Naar een dergelijke gezamenlijke demarche wordt overigens verwezen in de resolutie van het Brussels parlement en in de teksten die in dit parlement zijn opgesteld.

Er zijn absoluut redenen om die kandidatuur van het Zoniënwoud te ondersteunen. Er is de ouderdom van het bos dat eigenlijk deel uitmaakt van het vroegere Kolenwoud, dat een deel van West-Europa besloeg. Verder ligt het bos vlakbij de hoofdstad van Europa. Daarnaast zijn er de restanten in het bos van een zeer rijk spiritueel leven. Ik denk dan aan de aanwezigheid van Jan van Ruusbroec in de voormalige priorij van Groenendaal.

Een dergelijke bescherming moet onderzocht en gesteund worden. Het voorstel moet worden ingediend door de drie gewesten samen. Dat ligt in het verlengde van een intergewestelijke samenwerking die vandaag al bestaat op het vlak van het beheer en de uitbouw van het Zoniënwoud. Er is een gezamenlijke structuurvisie ondertekend die voor Vlaanderen tijdens de vorige legislatuur is ondertekend door minister Crevits. Ook de andere gewestministers van Leefmilieu hebben deze visie ondertekend om te komen tot een eengemaakt beheer van het Zoniënwoud.

Minister, bent u op de hoogte gebracht van de resolutie van het Brussels parlement over de bescherming van het Zoniënwoud als werelderfgoed? Heeft de bevoegde Brusselse minister reeds contact opgenomen met u om hierover te overleggen? Zijn er al contacten geweest met uw Waalse collega?

Hebt u er zicht op of andere natuurgebieden in Europa zijn beschermd en erkend als werelderfgoed? Ik heb het dan vooral over wouden en bossen zoals het Zoniënwoud.

Kunt u toelichten welke stappen u genomen hebt om dit project te ondersteunen? Hebt u al overleg gehad met de bevoegde minister van Leefmilieu hierover, in het bijzonder in het kader van de reeds bestaande structuurvisie? Wat is er uit dit overleg voortgekomen?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Ik ben niet ingelicht over deze resolutie van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. De bevoegde minister en administratie hebben nog geen contact opgenomen. Het gaat dan over minister Picqué, die bevoegd is voor monumenten en landschappen, en minister Huytebroeck, die bevoegd is voor leefmilieu. Mijn administratie heeft via de pers vernomen dat dit aan de orde was.

De Werelderfgoedlijst van de UNESCO omvat momenteel 35 natuurlijke en 7 gemengde werelderfgoederen op het grondgebied van Europa – Rusland en Turkije niet meegerekend. U kunt die lijst vinden op de website van het Werelderfgoedcomité van de UNESCO.

Het Zoniënwoud werd op 21 december 1959 in zijn totaliteit als landschap beschermd op basis van de toenmalige federale Monumentenwet. De bescherming van het woud is sindsdien nog ruimer verzekerd, niet het minst omdat zowel het Vlaamse, het Waalse als het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest het beheer van het woud op zich hebben genomen. De gewesten zijn bovendien in grote mate eigenaar van het woud. Een erkenning als Werelderfgoed – en ik wil dit beklemtonen – houdt geen bijkomende bescherming in.

Vooraleer een erkenningdossier voor te leggen aan de UNESCO, moet je aantonen dat je op nationaal vlak beschermingsmaatregelen hebt genomen en de site dus beschermd is op het niveau van de lidstaat, wat hier het geval is. Wel is het zo dat een intergewestelijk dossier over het Zoniënwoud alleen een kans kan maken als er ook een volledig gecoördineerde beheersaanpak wordt voorgelegd. Op dit vlak zou een UNESCO-nominatie mogelijk een katalysator kunnen zijn. Alle betrokken partijen worden in dit geval immers verondersteld samen een beheersluik voor te stellen. De violen moeten dus zowel intern als tussen de gewesten gelijk worden gestemd.

Momenteel zijn er voor dit project langs Vlaamse zijde nog geen stappen ondernomen. Ik wacht op de behandeling van de beide voorstellen van resolutie die zijn ingediend op respectievelijk 23 juni en 2 juli 2010. Als deze resoluties worden goedgekeurd, zal ik mijn administratie onmiddellijk vragen om contact op te nemen met de diverse administraties van het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest om het voorstel te bespreken en een gezamenlijk plan van aanpak uit te werken. Misschien kan het ook zijn dat de collega's uit Brussel of Wallonië mij eerder zullen contacteren. Ik ben een beetje verwonderd dat het nog niet eerder is gebeurd omdat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest al een initiatief heeft genomen.

U hebt in elk geval mijn engagement. Als dit parlement dit een goede zaak vindt en wil dat er initiatieven worden genomen, dan zal ik onmiddellijk die stap zetten.

Bij gelijkgezindheid tussen de gewesten kan de noodzakelijke haalbaarheidsstudie worden opgestart. Deze studie gaat na of het dossier internationaal een kans maakt, om dan een projectstructuur voor de voorbereiding van een nominatiedossier op te zetten. Een dergelijk haalbaarheidsonderzoek kan ten vroegste tegen de zomer van 2011 worden opgestart omwille van het noodzakelijke overleg tussen de betrokken gewesten en de voorgeschreven procedure voor overheidsopdrachten. Indien de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek aantonen dat het relevant en haalbaar is om het Zoniënwoud als werelderfgoed voor te dragen, zal ik samen met mijn collega's van de twee gewesten verdere stappen zetten.

Er is nog geen contact geweest met mijn collega bevoegd voor leefmilieu en natuur. Tussen het Agentschap voor Natuur en Bos en het Agentschap Ruimte en Erfgoed werden wel recent concrete afspraken gemaakt met betrekking tot het bos- en natuurbeheersplan. Het genoemde plan zal met de beheersdoelstellingen vanuit Onroerend Erfgoed rekening houden en zal daartoe aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen voor advies worden voorgelegd. Een mogelijke erkenning van het Zoniënwoud als UNESCO-werelderfgoed werd tussen de administraties nog niet besproken.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben tevreden met uw antwoord, want ik voel een engagement om de vraag die wij stellen, te ondersteunen. Ik hoop van harte dat u, wanneer de resolutie in het Vlaams Parlement goedgekeurd zal zijn, een proactieve houding zult aannemen en dat u zelf de twee andere gewesten met hun ministers en de administraties zult contacteren om dit dossier verder in goede banen te leiden.

Het grootste deel van het Zoniënwood ligt in Vlaanderen. Er zijn ook opmerkelijke elementen van het woud die in Vlaanderen liggen, bijvoorbeeld de site van Groenendaal. Voor die site is het nodig dat we ons in het parlement ook bezinnen over wat er mee zal gebeuren en hoe we de erfenis van onder andere van Ruusbroec kunnen blijven beheren en versterken, want momenteel is het er een beetje droef mee gesteld. Om die reden vind ik het logisch dat Vlaanderen een voortrekkersrol zou kunnen spelen. Ik reken er dan ook op dat u dat zult doen. Ik dank u voor uw antwoord omdat ik denk dat het zeker een stap in de goede richting is.

De heer Bart Caron: Voorzitter, ik wil me graag aansluiten bij wat de heer Delva zegt. Minister, ik ondersteun uiteraard ook de inspanningen die u bereid bent te doen. Ik wil bij dezen collega Delva uitnodigen om samen met de meerderheid één resolutie in te dienen. Ik heb de indruk dat onze visies niet grondig verschillen en dat onze bekommernissen dezelfde zijn.

De voorzitter: De meerderheidsresolutie dateert van 23 juni, de uwe van 2 juli. We zijn u dus te vlug af geweest.

De heer Bart Caron: U bent me te vlug af geweest. Het is een puur technische kwestie. De resolutie die in het Brusselse parlement is goedgekeurd, is ook door onze mensen geïnitieerd. Door omstandigheden van puur administratieve aard heeft de meerderheid er sneller op onze tekst ingespeeld, dan wij hier hebben gedaan. Het siert hen en ik kan het alleen maar toejuichen.

De voorzitter: Ik wou alleen maar zeggen dat de resolutie is ingediend op 23 juni en die dag ook is doorverwezen naar de commissie. Ik zal proberen om ze hier zo spoedig mogelijk op tafel te krijgen. We kunnen dan onderzoeken hoe de uiteindelijke versie wordt ingediend en wie ze zal ondertekenen.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het rapport van de UNESCO-visitatiecommissie over Brugge
- 2235 (2009-2010)

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het UNESCO-rapport over Brugge
- 2260 (2009-2010)

Vraag om uitleg van mevrouw Mercedes Van Volcem tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de beslissing van UNESCO met betrekking tot de stad Brugge
- 2343 (2009-2010)

Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de UNESCO-

aanbeveling om de historische binnenstad van Brugge als stadsgezicht te beschermen - 2415 (2009-2010)

De heer Wilfried Vandaele: Minister, collega's, enige tijd geleden, al voor het reces, stelde ik u al een vraag over het bezoek van de UNESCO-visitatiecommissie aan Brugge in het kader van een statuut als werelderfgoedstad. Toen was hun rapport nog niet beschikbaar, maar sinds eind juni is het dat wel. In dat rapport spreekt men onder meer over "verontrustende signalen van geleidelijke afbrokkeling van de werelderfgoedkwaliteiten van Brugge."

Het UNESCO-team formuleert een aantal aanbevelingen. Ik som ze op. Een, roep de binnenstad uit tot stedelijk landschap. Twee, voer een stadsontwikkelingsonderzoek uit. Drie, hou, meer dan vandaag, rekening met adviezen. Vier, maak visuele impactstudies om na te gaan wat de impact van nieuwbouw is op de zichtlijnen van de historische stad. Vijf, stel een expertisepanel samen dat advies moet uitbrengen over grote projecten.

Het belangrijkste punt van discussie is de suggestie om de hele binnenstad te beschermen. Andere steden hebben dit ook geprobeerd, maar niet altijd met succes, want steden zijn nu eenmaal onderhevig aan verandering. Ook juridisch kan dit problemen opleveren omdat de Raad van State in de praktijk strenge uitspraken doet als het gaat om beschermde dorpsgezichten of stedelijke zichten.

Minister, hebt u reeds kennisgenomen van het rapport van de visitatiecommissie? Wat is uw reactie op dit rapport, en meer specifiek op de aanbevelingen? Hebt u hierover al contact gehad met de stad Brugge? Zo ja, wat was hiervan het resultaat? Zo nee, wordt dit nog gepland? Ondertussen ken ik al een aantal antwoorden op die vragen. Ik heb die onder meer vernomen via de pers, maar ik meen dat het toch goed is om ook u hierover te horen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, collega's, ik heb deze vraag ingediend op 23 juni, maar toch blijft deze thematiek belangrijk en actueel, ook al is de toelichting in onze vraagstelling een beetje achterhaald. De kern van de problematiek blijft natuurlijk wat ze is. Het is goed om deze discussie te voeren, ook omdat we het zopas al over een ander UNESCO-thema hebben gehad en er nog een op onze agenda staat. Ik heb deze voormiddag bij wijze van voorbereiding op de trein nog eens de nota van de minister gelezen over zijn visie op het nieuwe Erfgoeddecreet. Het is geen eenvoudige materie en ik probeer die altijd, ook vandaag, zo genuanceerd mogelijk te benaderen.

Minister, ik ben in zekere zin betrokken partij, want ik heb in 1998, ik was toen coördinator van Brugge 2002, samen met Edgard Goedleven het dossier voor Brugge als kandidaat-werelderfgoedstad geïnitieerd. Zoiets doe je niet als je niet geëngageerd bent. Ik bedoel dat mijn houding niet vrijblijvend is. Ik ben er een groot voorstander van om zo goed mogelijk voor ons erfgoed te zorgen, maar ook om het zo levend mogelijk te maken. In het licht van Brugge Culturele Hoofdstad en de stedelijke ontwikkeling vonden we het toen in elk geval heel opportuun om het kandidatuurdossier op te stellen. Dat is ook gelukt. De groep Planning heeft dat toen technisch uitgewerkt, en ook al is mijn rol op technisch vlak bescheiden, ik ben er fier op dat het gelukt is.

Dat vecht een beetje met een aantal elementen die ik vandaag tegenkom. Ik ontdek heel ongenueerde discussies hierover in de kranten, discussies tussen voormalige voorzitters van de Koninklijke Commissie van Monumenten en Landschappen (KCML) en bepaalde stadsarchitecten die met modder naar elkaar blijven gooien om hun standpunt duidelijk te maken. We mogen niet beknibbelen op de titel van werelderfgoedstad die Brugge nu bezit. Laten we ten volle gaan voor het werelderfgoed.

Ik moet echter bekennen dat ook ik een beetje geschrokken ben van wat ik de "relatief conservatieve en bijwijlen smalle denkwijze" zou willen noemen, van deze grote heren die

namens de UNESCO inspectie komen doen. Ik bepleit dat een stad moet leven en zich moet kunnen ontwikkelen. Een stad moet ook het erfgoed van morgen kunnen creëren, want als we een glazen stolp over Brugge zouden zetten, komt er geen stedelijke ontwikkeling meer, maar creëren we een soort van Disney-erfgoedpark. Ik denk niet dat dat het erfgoed is dat we ons voor ogen houden en dat we willen nastreven. In dat verband zal ik het even hebben over een thema dat mijn partij zeer na aan het hart ligt. Een van de zaken die ter discussie lag, was de plaatsing van windturbines om en rond Brugge en de mate waarin iemands blik op de Belfortoren gekaderd worden door een verre toren, die het zicht op dat soort Brugge dat die mensen voor ogen hebben, zou hinderen.

Die delegatie had dus een veeleer conservatieve reflex. Ze pleitte voor een strikt keurslijf. Daarnaast stelt het me gerust dat de burgemeester van Brugge zegt dat hij maximaal rekening zou houden met de aanbevelingen van de delegatie. Ik meen te weten dat het dossier voorligt bij de organen van UNESCO en dat er verder over gepraat zal worden.

Mijn standpunt is dat we absoluut die titel moeten bewaken en bewaren. Het is belangrijk voor de stad en voor Brugge. Tegelijk moeten we binnen UNESCO de discussie durven aangaan over die criteria, over hun houding en over het feit dat zelfs een erfgoedbinnenstad moet kunnen ontwikkelen. Er waren in het verleden gelijkaardige discussies over Sibiu, de culturele hoofdstad in Roemenië. Dat is een prachtige stad. Het is een andere tijd, maar qua karakter en schaal sluit het vrij goed aan bij Brugge.

Erfgoed is belangrijk, maar dat mag niet leiden tot stilstand. Mevrouw Van Volcem is nog niet aanwezig, maar ik denk niet dat de stad Brugge een slecht monumenten- of erfgoedbeleid voert. En ik zeg dat, ook al maakt mijn partij maakt geen deel uit van de meerderheid. Ik denk integendeel dat Brugge een van de best uitgebouwde erfgoeddiensten heeft die Vlaamse steden kunnen hebben. Die dienst doet dat zeer voorbeeldig, met het pincet als het moet, maar ook met zorg voor hedendaagse en moderne architectuur. Ik denk dat de trendbreuk in Brugge al sinds het culturele jaar stap voor stap is ingezet tegen een soort romantisch, oud beeld en voor een modern Brugge. In de vlugschriften ging het erom of men neoromantiek als rommel moet beschouwen of als waardevol erfgoed. Zo stelde men dat het geen origineel erfgoed is, dat het niet echt en niet authentiek is. Dat doet er allemaal niet toe. Mijn pleidooi is dubbel. Ik pleit ervoor de zorg voor het erfgoed aan te houden, er aandachtig voor te zijn, maar ook om de stad te laten ontwikkelen en er de discussie over te voeren met UNESCO.

Minister, hoe staat u tegenover de diverse aanbevelingen uit het rapport? Acht u het mogelijk deze aanbevelingen te volgen? Is er al overleg over geweest met uw collega van Ruimtelijke Ordening? Ik heb uw nota gelezen over een nieuw decreet en het feit dat u in een beleidsverandering voorziet. Lijkt de volledige bescherming van Brugge als stadsgezicht u een geschikt middel?

Ik heb mijn vraag ingediend in juni. Is er over het rapport van de UNESCO-delegatie al overleg geweest met de stad Brugge? Ja, natuurlijk.

Hoe kijkt u als minister van Toerisme aan tegen dit rapport? Want dat is natuurlijk ook een heel belangrijke dimensie in de discussie. Hoe ziet u zelf de balans tussen een werelderfgoedstad en een levende stad uit de 21e eeuw, tussen kunstgeschiedenis en hedendaagsheid?

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Voorzitter, men zegt wel eens: “Zy’j van Brugge, zet je vanachter”. Ik zit al achter in de zaal, ik ben niet van Brugge, maar ik houd wel ontzettend van die stad, zoals, zo te horen, heel wat mensen in deze commissie. De lijn van de vragen en onze bekommernis is wel wat gelijklopend.

De historische binnenstad van Brugge staat sinds 2000 op de lijst van werelderfgoed. Na het bezoek van de UNESCO-delegatie hebben we vernomen dat Brugge zijn status als

werelderfgoedstad dreigt te verliezen. De visitatiecommissie heeft een conservatieve reflex, zegt de heer Caron. Dat kan wel zo gesteld worden als we mogen afgaan op wat we hebben kunnen lezen in de pers. Daarin staat onder andere: ‘Brugge dreigt status van werelderfgoedstad te verliezen’, ‘Brugge krijgt slecht rapport van UNESCO’, ‘Cultuurorganisatie van de Verenigde Naties maakt zich grote zorgen over de bescherming van de oude binnenstad’. Er waren ook een aantal actiegroepen. Brugge wil dat absoluut verdedigen. Ze lanceren een actieplan naar aanleiding van het negatief rapport. Andere hekelen de starre stedenbouw in de West-Vlaamse stad. Er zijn daarover ontzettend veel artikels verschenen.

De VN-organisatie staat er nu uitdrukkelijk op dat de hele Brugse binnenstad wordt beschermd als stadsgezicht en vraagt de volledige uitvoering van de aanbevelingen uit het visitatierapport. Anders is het niet uitgesloten dat Brugge de titel van werelderfgoedstad moet teruggeven. Men heeft nog tot 1 februari 2012 de tijd om een gedetailleerd rapport over te maken over de vooruitgang die geboekt is om de historische binnenstad beter te beschermen.

Het stadsbestuur van Brugge heeft ondertussen al een actieplan gemaakt om tegemoet te komen aan de aanbevelingen van UNESCO. Men is niet bij de pakken blijven zitten. De Vlaamse Regering kan natuurlijk ook de volledige binnenstad beschermen. Minister, u hebt al laten weten dat een volledige bescherming van de binnenstad onwerkbaar zou zijn. U verklaarde zich wel bereid een alternatief te zoeken. U hebt een voorstel voor een nieuw Erfgoeddecreet klaar, waarin gekozen wordt voor de bescherming van bufferzones rond bepaalde monumenten. We moeten vooral zorgzaam omspringen met het erfgoed, en het met gezond verstand benaderen, zodat een stad zich ook kan ontwikkelen, met respect voor het verleden, maar ook met oog voor de toekomst.

Minister, wat is uw mening over het rapport van UNESCO omtrent de bescherming van de historische binnenstad in Brugge? In welke aanbevelingen kunt u zich makkelijk vinden en in welke niet? Hoe verhouden deze aanbevelingen zich tot de inspanningen inzake administratieve vereenvoudiging? Ik denk daarbij aan de commissie-Berx en -Sauwens. Wat is de stand van zaken over het nieuwe Erfgoeddecreet? Welke inspanningen bent u bereid te leveren opdat Brugge zijn titel van werelderfgoedstad kan behouden? Een dergelijke titel is immers ook van economisch, toeristisch belang. Mensen komen van wereldwijd naar UNESCO-beschermde gebieden. Dat is niet onbelangrijk. Kan het nieuwe Erfgoeddecreet een waardig alternatief bieden om tegemoet te komen aan het rapport van UNESCO?

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Beste collega's, minister, ik zit hier uiteraard een beetje met een dubbel gezicht. Ik ben ook schepen van een monumentenstad en van ruimtelijke ordening. Mijn vraag is een beetje achterhaald omdat de stad Brugge een overleg heeft gehad met u, minister. Ik zal u dat zelf laten vertellen, dat komt u toe. Ik dank u voor de constructieve aanpak die we samen kunnen hebben met betrekking tot dit dossier omtrent onze stad. U kunt wellicht, samen met mij, beamen dat de dienst Monumentenzorg in Brugge een van de toppers is in Vlaanderen. *(Opmerking van de heer Johan Verstreken)*

Ja, zelfs van de wereld. Wij worden over de grenzen heen enorm geprezen voor onze inspanningen en voor onze aanpak. Ik ben al gaan spreken in Vilnius. De manier waarop wij onze stad beheren, gooit alleen maar hoge ogen.

Minister, u en uw administratie denken dat een stadsgezicht moeilijk haalbaar is omwille van de administratieve lasten. Ik kan daar gedeeltelijk inkomen. Ik begrijp dat. Maar in het kader van uw decreet Onroerend Erfgoed, dat u wilt herzien, zult u andere mogelijkheden naar voren brengen waarvan ik denk – en dat wil ik hier nuanceren – dat ze zeker tegemoet zullen komen aan de wensen van de UNESCO. Brugge heeft geen negatief rapport gehad. Dat is niet het geval en dat wil ik hier uitdrukkelijk beklemtonen. Het document kan worden gedownload. Wel is het zo dat de stad en vooral het Vlaamse Gewest een aantal

aanbevelingen hebben gekregen om aan enkele bezorgdheden van de UNESCO te kunnen tegemoetkomen. Een van de grootste bezorgdheden van de UNESCO is dat er geen wettelijk kader is. Zij stellen dat wij het beleid zouden kunnen voeren om alle gebouwen in de stad af te breken behalve de monumenten en de stadsgezichten. In Brugge hebben wij absoluut niet zo'n beleid. De afgelopen 4, 5 jaar zijn er zeventien panden gesloopt. Dat waren dikwijls verbasterde relictten of kleine bijgebouwtjes in achtertuinen. Ik kan wel begrijpen dat de UNESCO daarover garanties wenst.

In elk land en regio zijn de beschermingen en garanties ten aanzien van de UNESCO van een andere aard. De definitie van 'stadsgezicht' is in elke andere regio anders. In die zin kunnen wij samen naar een oplossing zoeken waarbij het werkbaar blijft voor de stad en waarbij het mogelijk moet zijn dat fouten uit het verleden kunnen worden weggenomen. In de jaren 60, 70 en 80 – en misschien ook later, misschien ook nu want niemand is vrij van fouten – zijn er, bijvoorbeeld met hoogbouw van zes, zeven verdiepingen, fouten gemaakt. We moeten deze fouten niet bevriezen voor de toekomst. Onze stad is een levendige stad, die ook een evolutie verdient.

Ik heb heel wat vragen, vooral met betrekking tot de bufferzone. Wat is visuele impact rond de stad? Betekent dat bijvoorbeeld dat onze stationsontwikkeling niet zou kunnen worden voortgezet omwille van het feit dat daar een BPA is met een visuele impact op de binnenstad? Monumentenzorg en de wensen van de UNESCO zijn zeer belangrijk, maar ook onze stad heeft toch ook recht op een normale ontwikkeling in Vlaanderen. De ontwikkeling in ons station heeft ook te maken met een Vlaams mobiliteitsbeleid. Dat zijn A-locaties. Er moet ook kunnen worden gewerkt aan openbaarvervoernetten, enzovoort. Ook de problematiek van de windmolens heeft daarmee te maken. Wat is de visuele impact van een windmolen op de binnenstad?

We moeten daar overleggen met de UNESCO. Ik wil die zaak zeker niet polariseren. Ik wil een goede relatie met de UNESCO. Ook met u, minister. Ik heb er alle vertrouwen in dat u zich samen met mij ervoor zult inzetten dat de stad de mooie reputatie kan behouden die zij verdient.

Ik wil u ook vragen dat u in uw nieuwe decreet in een duidelijke passage zou willen voorzien over UNESCO- of Werelderfgoedzones. U moet dat in beraad nemen, zeker als u in Vlaanderen nog bijkomende zones wilt aanduiden. Dat is een onderwerp voor later.

Het voordeel om Brugge als stadsgezicht te hebben, betekent ook, in weerwil van het feit dat dit heel wat administratieve overlast met zich zou meebrengen, dat we daaraan een beheersplan hadden kunnen koppelen en dat we eventueel hadden kunnen rekenen op inbreng van de Vlaamse overheid. Ik begrijp dat dit moeilijk is en ook duur voor de begroting. Maar ik zou u toch willen vragen om, bij het opstellen van uw decreet en bij het herzien van uw subsidiesysteem, bij uw inbreng voor monumenten en restauraties en onderhoudspremies uitdrukkelijk aandacht te hebben voor de kroonjuwelen van Vlaanderen en dat u ervoor zorgt dat zones zoals Brugge, die het UNESCO-label krijgen, op bepaalde middelen kunnen rekenen voor het beheersplan om de stad te kunnen voltooiën. In die zin zal ik u de inhoud van het gesprek dat we in het stadhuis hebben gehad, naar voren laten brengen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, geachte leden, er is heel wat tijd verlopen tussen het indienen van de vragen en de behandeling vandaag, dus er is natuurlijk al een en ander gebeurd. Het lijkt me echter toch nog altijd nuttig om deze problematiek te bespreken, omdat het een belangrijke problematiek is, waarmee we in de toekomst nog zullen worden geconfronteerd. Dat is evident.

Diverse leden hebben het spanningsveld geschetst tussen enerzijds de zorg voor het werelderfgoed en de wil er alles aan te doen om dat te behouden, en anderzijds de levende en evoluerende stad, de stad van de 21e eeuw. Dat is natuurlijk een onderwerp dat deze

problematiek overstijgt en waarvoor ook elders in Europa belangstelling bestaat. Ik kom daar straks nog op terug.

Ik ben blij met de teneur van de diverse betogen. Ik heb me eerder ook in dezelfde zin uitgesproken. Het is zaak, denk ik, om niet een stolp te plaatsen boven op die stad. Tegelijk moeten we bewijzen dat we effectief veel zorg besteden aan dat erfgoed. In die zin ben ik het eens met die leden die hebben gezegd dat Brugge ter zake een zeer goede partner is. Brugge heeft een goede monumentendienst. Mevrouw Van Volcem, dat is ook gebleken uit ons plaatsbezoek, voor zover dat een graadmeter kan zijn. Dat zijn immers korte gesprekken. Onze diensten weten dat ook. Brugge is een volwaardige partner op het vlak van erfgoed. De stad voert een goed beleid op dat vlak. Het beeld dat zou kunnen ontstaan dat er daar een stelletje barbaren aan het bewind is, die de stad besturen op een manier die helemaal niet strookt met wat mag worden verwacht, klopt helemaal niet. Alleen al in die zin is het goed dat die vragen worden gesteld.

Voorzitter, ik ga ook nog even in op wat is gebeurd en wat de aanbevelingen precies zijn. Ik constateer immers, ook nu nog aan de hand van de vragen, dat daar wat misverstanden over bestaan. Ik schets kort de geschiedenis. Van 22 tot 25 maart 2010 heeft er een bezoek plaatsgevonden van een delegatie van het Werelderfgoedcentrum en van de International Council on Monuments and Sites (ICOMOS), in opvolging van een beslissing van het UNESCO Werelderfgoedcomité van 2009. Dat comité had gevraagd de algemene bewaringstoestand – de ‘state of conservation’ of ‘état de conservation’ – van Brugge te onderzoeken en twee projecten in het bijzonder te bekijken. Dat heeft geleid tot een missierapport van het Werelderfgoedcomité, op 1 juni 2010, met aanbevelingen. Toen is daar richtbaarheid aan gegeven. De media hebben toen aandacht geschonken aan de problematiek. Op 3 augustus 2010 heeft het Werelderfgoedcomité, dat vergaderde in Brazilië, de beslissing met betrekking tot de historische binnenstad, die ik straks zal toelichten, formeel goedgekeurd. Ik heb dat hier vroeger al meegedeeld.

Ik wijs erop dat het belangrijk is die beslissing van UNESCO correct te lezen. Vaak worden er immers haastige, soms zelfs heel slordige conclusies uit getrokken, die helemaal niet stroken met wat is beslist en werd aanbevolen. Ik wil beklemtonen dat er in de eindbeslissing van het rapport van het bezoek aan Brugge geen sprake van is dat Brugge zijn status als werelderfgoedstad zou dreigen te verliezen. UNESCO vraagt al evenmin uitdrukkelijk om de hele Brugse binnenstad te beschermen. Voor alle duidelijkheid geef ik nogmaals de aanbevelingen. Het gaat over een niet-officiële vertaling van het rapport, maar ik geef ze u toch mee. Het is een vertaling door onze administratie die zo dicht mogelijk bij de originele tekst aanleunt.

Er is geen sprake van de binnenstad uit te roepen tot stadsgezicht. De eerste aanbeveling luidt dat we moeten nadenken over een manier om het goed op te nemen in het nationale wettelijke kader als een stedelijk landschap “om zo de samenhang en de globale stedelijke verschijningsvorm te beschermen”. De door UNESCO gehanteerde term is ‘landscape’, een term die wereldwijd wordt gehanteerd en die ik ook wil introduceren. Mijnheer Caron, u hebt de kans gekregen om deze ochtend op de vroege trein mijn nota te lezen.

De tweede aanbeveling luidt: “Neem de studie op van specifieke stedelijke gebieden, om de typologie en de randvoorwaarden voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen te bepalen.” De derde luidt: “Promoot duidelijkere en effectievere verbanden tussen ontwikkelingsbelangen en de nood om het historisch centrum van Brugge te behouden, door de noden van het behoud van onroerend erfgoed te integreren in gewestelijke planningsdocumenten.” De vierde luidt: “Identificeer belangrijke zichten van en naar het goed, en incorporeer de bescherming van deze zichten in stedelijke planningsdocumenten.” De vijfde luidt: “Versterk het bestuur van het goed, zodat het meer proactief wordt, en incorporeer het in het goedgekeurde stedelijk plan gebaseerd op de verklaring van uitzonderlijke universele waarde.” De zesde luidt: “Voorzie in de creatie van een adviserend panel van experts,

specifiek voor het goed ingeschreven op de Werelderfgoedlijst, dat geconsulteerd mag worden bij belangrijke projecten en in een vroeg stadium advies kan verlenen over de gepastheid.” Dat is dus de officieuze vertaling van de zes aanbevelingen.

Het klopt natuurlijk wel – dat mogen we niet verhullen – dat UNESCO en ICOMOS een aantal pijnpunten hebben vastgesteld, en dat op basis daarvan een aantal specifieke aanbevelingen zijn geformuleerd. Ik wil er ook op wijzen dat het Werelderfgoedcomité niet vraagt dat al die aanbevelingen tegen 1 februari 2012 zouden zijn omgezet. Wel wordt tegen 1 februari 2011 een ontwerp van verklaring van uitzonderlijke universele waarde verwacht. 1 jaar later moet voor het eerst worden gerapporteerd over de vooruitgang die is geboekt in de implementatie van die aanbevelingen. Dus het hoeft niet allemaal uitgeklaard te zijn over anderhalf jaar, wat natuurlijk niet betekent dat we de zaken op hun beloop kunnen laten.

Ik zal de vier vragen zo veel mogelijk in één keer beantwoorden omdat ze toch gelijklopend zijn. Een aantal specifieke vragen zal ik aan het einde behandelen.

Het rapport van de visitatiecommissie werd op 15 juni via e-mail rechtstreeks aan Ruimte en Erfgoed bezorgd. Dit agentschap volgt het UNESCO-Werelderfgoed op Vlaams grondgebied op, en geldt als informeel aanspreekpunt voor de UNESCO. Formeel loopt alle communicatie via de Belgische vertegenwoordiging bij de UNESCO. Ruimte en Erfgoed heeft het rapport daarop doorgestuurd aan het stadsbestuur van Brugge en aan mijn kabinet. Mijn administratie was aanwezig in Brasilia.

Inmiddels is ook met het stadsbestuur van Brugge overlegd, waarmee ik een antwoord geef op de vragen van de heren Vandaele en Caron. Ik ga straks uitgebreid in op dit overleg en de afspraken die daar gemaakt zijn.

Er is nog geen overleg geweest of gepland met de Brugse erfgoedsector. Ik ontving wel een brief van het Brugse Erfgoedforum met een vraag tot overleg met betrekking tot deze problematiek. Ik zal deze mensen in de nabije toekomst uitnodigen voor een overleg op mijn kabinet. Ik vond dat ik eerst het overleg met de stad Brugge moest kunnen houden.

Overleg met mijn collega van Ruimtelijke Ordening is op dit moment niet nodig gelet op de initiatieven van de stad Brugge. Ik kom hier later nog op terug.

Ik ga in op de diverse aanbevelingen. De eerste aanbeveling zegt: denk na over manieren om het goed op te nemen in het nationale wettelijke kader als een ‘stedelijk landschap’, om zo de samenhang en de globale stedelijke verschijningsvorm te beschermen. Zoals ik al zei, dit is geen expliciete vraag voor de volledige bescherming van de binnenstad van Brugge. Dat is trouwens een immense oppervlakte van 430 hectare. Ik toon straks nog een kaart om nog meer toe te lichten wat we exact van plan zijn. Op zich geeft die kaart geen beeld van de oppervlakte, maar u ziet wel dat het een groot gebied is. Een bescherming houdt in dat men de bedoeling heeft om het voorwerp van de bescherming te bewaren voor de toekomst. Heel wat panden in de Brugse binnenstad hebben geen erfgoedwaarde. Van de circa 11.500 panden zijn er 550 beschermd; er zijn tien stadsgezichten. Tevens zullen we in het geval van een volledige bescherming van de binnenstad vrijwel onmiddellijk worden geconfronteerd met nieuwe constructies die automatisch mee beschermd zijn, waarvoor we in principe na verloop van tijd zelfs onderhoudspremies – indien er een goedgekeurd herwaarderingsplan bestaat – kunnen toekennen.

Bescherming als stadsgezicht van de World Heritage Property (WHP) komt niet tegemoet aan de fundamentele nood om, zoals door de UNESCO gevraagd, voor de stad een beheersplan of beheersplannen op te maken die bindend zijn. Het komt niet tegemoet aan de hoofdaanbevelingen van de UNESCO, met name de aanbevelingen twee, drie en vijf.

Zo’n beschermingsbesluit is een gigantisch grote en zeer delicate operatie. Het gaat om 11.500 panden met eigenaars die vaak niet gekend zijn en over de hele wereld verspreid kunnen zijn. Er is enorm veel kans op procedurefouten, mensen die onvindbaar zijn, aan wie

we niet kunnen betekenen enzovoort. We vrezen voor een cascade van procedures bij de Raad van State die ons niet vooruit zouden helpen. We zouden de procedure misschien zelfs weer moeten heropstarten.

Elk later te nemen initiatief tot wijziging – niet enkel sloop – van de bestaande toestand, kan stuiten op een arrest van de Raad van State. Dit kan mogelijk worden opgelost door het voorstel van decreetswijziging ingediend door mevrouw Van Volcem, ontwikkeld door professor Draye, maar dat is slechts een oplossing voor een van de problemen.

Brugge is nog maar pas ontvoegd op het vlak van ruimtelijke ordening, en – ik heb het met plezier gehoord – voert een goed beleid. Het laatste argument is dan ook dat de stad weer onder curatele zou komen te staan als het hele stadsgezicht wordt beschermd. De stad beschikt zelf over goede instrumenten en een uitgewerkte dienst, die dat altijd naar behoren afweegt en deskundig beoordeelt. Ze zou onder curatele worden geplaatst van de diensten Erfgoed, die daar ook niet op gebrand zitten, het zou voor hen enorm veel last creëren. De voortrekkersrol van de stad Brugge zou hiermee onderuit worden gehaald.

Ik heb aan de stad Brugge een plan van aanpak voorgesteld. Vanaf 2012 zullen, in uitvoering van het nieuwe decreet Onroerend Erfgoed, systematisch beschermingsdossiers ‘stadslandschappen’ – urban landscapes, zoals de UNESCO het noemt – worden uitgewerkt aan de hand van grote historische structuren op basis van hun typerende historisch-structurele waarde en het intrinsieke belang van de bebouwing ervan. Dat voorstel komt van onze dienst Erfgoed in Brugge. Zij onderscheiden daar drie stadslandschappen in de brede betekenis van het woord: de vesten rond de historische binnenstad, de reien die de binnenstad helemaal doorkruisen en tot slot een aantal openbare pleinen die nog niet beschermd zijn. Dat zijn de Markt, de Burg, het Simon Stevinplein, de Woensdagmarkt, de Vismarkt en het Zand. We gaan werken met grote structuren in de binnenstad die duidelijk geconfigureerd is. We gaan werken met de meest kenmerkende en typerende historische structuren van de stad: de vesten, de reien en de grote openbare pleinen. De reien vormen verantwoorde en in de praktijk afscheidbare gehelen. Dat project zal ongeveer 4 jaar in beslag nemen.

Intussen zal mijn administratie in 2011 ook werk maken van de bescherming van de zogenaamde topstukkenlijst. Dat is een lijst van een 90-tal prioritair te beschermen panden in de Brugse randgemeenten. Dat heeft niets te maken met de binnenstad. Het is een expliciete vraag van de stad die hoopt daarmee een signaal te geven aan de UNESCO dat Brugge blijft doorgaan met de bescherming van panden die daarvoor in aanmerking komen.

Ik kom bij de tweede en derde aanbeveling. Daar bestaan de acties uit de opmaak en actualisatie van deelplannen voor de binnenstad en de opmaak van een RUP voor de binnenstad. De stad Brugge heeft tijdens het overleg haar actieplan voorgesteld. Mijn administratie en ikzelf zien veel heil in het plan van het stadsbestuur om opnieuw deelplannen uit te werken voor de binnenstad. De opmaak van deze plannen zou worden voorafgegaan door een proces van bouwblokinventarisatie, waarbij de erfgoedwaarde van de individuele panden en hun globale verschijningsvorm in straatbeelden en bouwblokken in detail worden onderzocht. Dat is vroeger gebeurd voor een deel van de stad. Men zou dit nu finaliseren. Op basis van dit onderzoek kan een langetermijnbeheersvisie worden uitgewerkt in de vorm van deelplannen.

Deze gedifferentieerde aanpak door Vlaanderen en Brugge komt mijns inziens tegemoet aan verschillende verzuchtingen van de visitatiecommissie en het Werelderfgoedcomité, zonder het functioneren van de stad in de 21e eeuw onmogelijk te maken. De UNESCO legt immers geen bescherming als stadsgezicht op. Een gedeeltelijke bescherming als stadslandschap, aangevuld met een verankering via het stedelijke instrumentarium lijkt mij een heel werkbare oplossing te zijn.

Uit het voorgaande blijkt dat Vlaanderen en Brugge hier samen voor moeten zorgen. Uit mijn gesprek met het stadsbestuur blijkt dat zij deze verantwoordelijkheid zeer ter harte nemen.

Brugge zal ook een RUP van de binnenstad opmaken. De stad is bereid om hiervoor middelen vrij te maken. Ik noteer de opnieuw gestelde vraag van mevrouw Van Volcem, die ik ter plaatse al heb beantwoord, met de mededeling dat ik daar geen middelen voor heb.

We weten dat Brugge beschikt over zeer performante diensten, en dat de samenwerking tussen de stad en Ruimte en Erfgoed goed verloopt.

De vierde aanbeveling gaat over de zichten. Brugge onderneemt daarbij een aantal acties. Zo wordt het uitvoeren van visuele impactstudies verplicht ingeschreven in de stedenbouwkundige verordening en moet bij de bouwaanvragen een document worden gevoegd.

Ook voor de zesde en zevende aanbeveling worden een aantal acties ondernomen. Er wordt een rapport opgemaakt waarin de uitzonderlijke universele waarden van WHP Brugge omschreven worden. Een voorlopige versie van dit document is momenteel aan het stadsbestuur bezorgd voor commentaar. We zitten hier dus op schema.

Verder wordt het structuurplan Brugse binnenstad geactualiseerd door de opmaak van een beleids- en beheersplan. Er moet ook een adviesorgaan van deskundigen worden opgericht, specifiek voor WHP. Er moet ook nagegaan worden hoe dit zich verhoudt met andere adviesorganen. Ook hiervoor heeft het stadsbestuur concrete plannen om al op korte termijn gevolg te geven aan deze vraag om een panel van deskundigen samen te stellen.

Tot slot moet er een colloquium georganiseerd worden om de conflictpunten tussen een levende stad en haar historisch karakter te definiëren. Deze actie beantwoordt aan de fundamentele problematiek die hier is geschetst en die ons allemaal beroert. Het gaat om een gezamenlijk initiatief van de stad Brugge en de Vlaamse overheid om een colloquium te organiseren over werelderfgoedsteden in de 21e eeuw. Het spreekt voor zich dat deze thematiek aansluit bij het huidige UNESCO-onderzoek in Brugge, maar het is een onderwerp dat ruimer leeft. Zowel vanuit Franse als Nederlandse hoek zijn er al enthousiaste reacties gekomen, en is men bereid om actief mee te werken. Er zijn ook al gesprekken geweest met het Werelderfgoedcentrum over een plaats op de officiële kalender. Het is goed dat hierover een colloquium wordt georganiseerd en dat er rekening kan worden gehouden met de ervaringen van diverse steden in andere landen.

We doen echter nog meer dan dat. Naar aanleiding van de erkenning van Gent als Creative City of Music waren heel wat mensen van de UNESCO ter plaatse. Ik heb van die gelegenheid gebruik gemaakt om met die mensen te praten alsook met de Belgische ambassadeur bij de UNESCO en met onze vertegenwoordiger in Parijs bij de UNESCO. Ik heb hen gewezen op die problematiek en hun gevraagd om die in de juiste context te schetsen. We willen immers vermijden dat het beeld zou ontstaan dat er geen beleid wordt gevoerd. Dat is absoluut niet het geval. Wij zijn ernstig bezig daar werk van te maken.

Het was nuttig dat die gesprekken hebben plaatsgevonden. Ik heb aan onze vertegenwoordiger, de heer Nic Vandermarliere, gevraagd om dat heel concreet op te volgen en ervoor te zorgen dat Vlaanderen, dat heel goed bekend is bij de UNESCO – wij zijn een van de grootste donoren – alle kansen krijgt voor een dialoog die belangrijk is om tot een constructieve oplossing te komen.

Het is de bedoeling om bij de tussentijdse evaluatie in 2012 een aantal realisaties voor te leggen. Er is heel snel werk gemaakt van de acties die ik heb opgesomd, zowel door de stad als door mijn administratie. Begin volgend jaar al zal de Vlaamse overheid, zoals gevraagd, een ontwerp van verklaring van uitzonderlijke universele waarde overmaken aan de UNESCO. De eerste draft is gemaakt en is bezorgd aan de stad. We zullen daarover een dialoog voeren. Daarbij zullen we ons aan de timing kunnen houden. Samen met dit document zullen we ook een stappenplan en timing aan het Werelderfgoedcomité bezorgen.

De vraag van de heer Verstreken staat hier enigszins apart van. Hij vraagt hoe deze aanbevelingen zich verhouden tot de inspanningen inzake administratieve vereenvoudiging, met verwijzing naar de commissie-Berx en de commissie-Sauwens. Een integrale bescherming van de binnenstad zou moeilijk te sporen zijn met het streven naar administratieve vereenvoudiging. Het zou bijkomende administratieve lasten met zich meebrengen en bindende adviezen van erfgoed creëren voor de stad. Daardoor zou de stad minder snel kunnen reageren en minder autonoom kunnen handelen, terwijl er net een roep is voor meer autonomie.

Ook het voorstel om de adviezen van adviserende instanties een bindend karakter te verlenen zou in conflict treden met de aanbevelingen van de commissie-Berx en de commissie-Sauwens.

Ik trap een open deur in wanneer ik zeg dat Brugge een van onze belangrijkste toeristische producten is. Het erfgoed van Brugge is een belangrijke factor in het aantrekken van toeristen. Er is nooit een studie gemaakt over de toegevoegde waarde van de erkenning als werelderfgoed. Wanneer mensen naar Brugge komen, dan doen ze dat omdat de binnenstad werelderfgoed is en omdat in alle mogelijke documentatie staat dat Brugge heel wat erfgoed bezit en een heel aantrekkelijke stad is die ook nog heel wat bijkomende troeven heeft.

Een UNESCO-label is een belangrijke troef voor de stad hoewel het toerisme in Brugge daar niet mee staat of valt. Het zou helemaal niet fijn zijn indien dat label zou wegvallen. Dat zou een negatieve weerslag hebben die we te allen prijze moeten vermijden.

Wat de stand van zaken van het nieuwe Erfgoeddecreet betreft, stel ik voor dat we deze discussie nu niet ten gronde voeren. De heer Van Mechelen heeft ook zijn nota bezorgd. Ik neem aan dat deze commissie zal voorzien in de nodige ruimte om daar uitgebreid over te praten. De visienota is bekendgemaakt en staat op de website. Mensen en organisaties konden tot 30 september reageren. In het kader van dit antwoord lijkt het me niet relevant om daar nu verder op in te gaan.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, ik dank u voor het zeer uitgebreide en degelijke antwoord. Ik kan er heel goed mee leven. De aanpak is uitstekend, maar wat ik ook vaststel is dat ons Vlaams instrumentarium – en u zegt dat ook met zoveel woorden – eigenlijk niet helemaal voldoet om dergelijke complexe dossiers op de juiste manier aan te pakken. Het is dus ook nodig om daarover na te denken zodat we een nieuw instrumentarium kunnen ontwikkelen waarbij we de twee dimensies van de zorg om het erfgoed combineren. U kent het grapje van de lelijke frituur die niet weg mag omdat ze in een stadsgezicht staat, dus een stadsgezicht is geen goed instrument. We moeten op een goede manier omgaan met de problematiek van samenhangende gehelen die een binnenstad – waar bij wijze van spreken 7 waardevolle en 24 minder waardevolle gebouwen staan – typeren. Het is altijd moeilijk afwegen om de context mee te nemen. Gisteren hadden we een discussie over de problematiek van de inventaris. Het is eigenlijk dezelfde discussie: wat nemen we mee en wat niet?

Minister, ik kijk uit naar het rapport dat er volgend jaar komt. Ik kijk uit naar de ‘verklaring van uitzonderlijke universele waarde’. Ik moet een beetje wennen aan de nieuwe terminologie. Ik kijk al uit naar die documenten, maar globaal genomen kan ik mijn waardering uitspreken voor deze aanpak.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Minister, ik zou toch nog eens willen beklemtonen dat we geen schrik moeten hebben van de aanbevelingen. Ze kunnen integendeel een katalysator zijn om nog meer te doen en om zelfs met Brugge een koploper te worden in het beheer van onroerend erfgoed.

Wij hebben een actieplan opgesteld. De aanbevelingen hebben er in Brugge toe geleid dat we in extra middelen moeten voorzien. De kosten voor experten, voor de opmaak van deelplannen, voor de opmaak van een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) en voor extra personeel worden op 500.000 euro geraamd.

Ik denk dat u samen met mij zal moeten erkennen dat ook de stad Brugge de aanbevelingen zeer nauwgezet opvolgt en voor een stuk een voortrekkersrol speelt. Het colloquium is een zeer interessant debat, maar ik hoop dan ook dat het instrumentarium voldoende waarborgen geeft voor de UNESCO, want dat is haar voornaamste eis.

Ik zou willen afronden met te zeggen dat het nieuwe instrumentarium er niet toe mag leiden dat het als het ware een kwijtschelding zou zijn van een Vlaamse verantwoordelijkheid voor het erfgoed. Er moet in de nodige fondsen worden voorzien. Door de aanbevelingen heb ik mijn schepencollege kunnen overtuigen om mee te doen. Minister, ik hoop dat u ook in de Vlaamse Regering voor het beheer van middelen voor monumentenzorg, onderhoud van monumenten en stedelijke landschappen een inspanning kunt doen.

De voorzitter: Mevrouw Polleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, de heer Verstreken is niet meer aanwezig, dus ik wil u danken voor uw antwoord en voor uw zoektocht om een evenwicht te vinden tussen Brugge als levendige en dynamische stad enerzijds en anderzijds als een erkende UNESCO-site, want dat is een zeer belangrijke toeristische troef voor Brugge.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer Caron, zodra de verklaring er is, zal ik die meedelen. Als er dan vragen zijn, kunnen we die behandelen. Nu zijn we ze nog aan het bespreken met de stad, dus zou het voorbarig zijn om dat nu al te doen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Mevrouw Mercedes Van Volcem, ondervoorzitter, treedt als waarnemend voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de koppeling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed aan het vergunningenregister - 2274 (2009-2010)

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, minister, de vraag is geïnspireerd door het antwoord van de minister op mijn schriftelijke vraag met betrekking tot het up-to-date houden van de inventaris van het bouwkundig erfgoed en de kwalitatieve en kwantitatieve beschrijving van de relictten in de inventaris.

Minister, eerst en vooral geeft u aan dat wijzigingen in de bewaringstoestand van relictten worden geregistreerd door het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) als dat in het kader van het eigen inventarisatiewerk vaststellingen doet, wat mij nogal evident lijkt. Blijkbaar wordt ook gebruik gemaakt van informatie die wordt aangereikt door derden die zoals we weten, in de erfgoedsector bijzonder waardevol zijn.

Als tweede geeft u ook aan dat de inventaris van het bouwkundig erfgoed niet zal worden gekoppeld aan het vergunningenregister, omdat dit register, volgens u, een indicatie geeft van mogelijke ingrepen, maar er niet kan worden uit opgemaakt wat de invloed op de bewaringstoestand van het relict is. Bijkomend wijst u er ook op dat niet alle werken die vergund zijn, daadwerkelijk ook worden uitgevoerd. U bent dan ook geen voorstander van een automatische koppeling tussen vergunningenregister en inventarisatiedatabank.

Ik beschouw dit echt als een gemiste kans. Ik geef u maar één voorbeeld. Door aanpassingen in het vergunningenregister van datagegevens zoals bijvoorbeeld adressen, huisnummers en nieuwe straatnamen, krijgt men een automatische update van de inventarisatiedatabank.

Ik heb de indruk dat we de lessen uit het verleden nog steeds niet hebben geleerd. We zijn ongeveer 40 jaar bezig om een basisinventaris van het Vlaams grondgebied op te maken. U geeft zelf aan – en iedereen in de sector weet dat ook – dat er opnieuw verschillende decennia zullen nodig zijn voor actualisatie, herinventarisatie en uitbreiding van de inventaris.

Het kan toch niet de bedoeling zijn dat we in deze vicieuze cirkel blijven. Ik zou het zelfs een vicieuze spiraal noemen, waarin we telkens achter de feiten aanhollen. Als ik me niet vergis, heeft de Raad van State recent nog een bescherming in Herentals vernietigd omdat de beschrijving van de intrinsieke erfgoedwaarden in het beschermingsdossier niet langer bestonden, omdat er enkele maanden voor het opstarten van de procedure ingrijpende en vergunde aanpassings- en verbouwingswerken werden gerealiseerd.

Tot slot heb ik nog een bedenking. De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening trachtte net met het verplicht verlenen van een advies om tot een sloopvergunning te komen, een soort ‘warningknop’ in het vergunningenregister te installeren zodat geïnventariseerde gebouwen toch zouden worden onderworpen aan een bijzondere procedure en dit tot een soort kruisbestuiving zou kunnen leiden tussen enerzijds de inventarisatiedatabank en anderzijds het up-to-date houden van adequate vergunningenregisters. Ik zie het dus in twee richtingen.

Minister, ik heb een paar vragen. Misschien komen de eerste vragen wat detaillistisch over. Op dit moment zijn er in de inventaris ‘Bouwen door de Eeuwen heen’ ongeveer 75.000 relictten opgenomen. Hoeveel plaatsbezoeken zullen er wel niet nodig zijn om in functie van het aanpassen, aanvullen en evalueren van de bewaringstoestand dit tot een goed einde te kunnen brengen? Het gaat over 75.000 stuks. Als je dit op een systematische manier wilt aanpakken, zou ik niet durven in te schatten hoeveel mensen moeten worden ingezet.

Van hoeveel andere relictten werd informatie aangereikt? Hoe werd die informatie concreet gecheckt? In hoeveel gevallen werd een wijziging vastgesteld en over welke wijziging gaat het? Hoeveel mensen zijn bezig met de evaluatie van deze wijzigingen in bewaringstoestand op het terrein? Er zijn 308 gemeenten in Vlaanderen.

Mijn laatste vraag is een politieke vraag. Misschien moet u eens wat duiding geven over de reden waarom u geen voorstander bent van een verstandige koppeling van de inventarisatiedatabank aan het vergunningenregister, waarbij ik, voor alle duidelijkheid, een soort tweerichtingsverkeer zie. Laat me duidelijk zijn: vandaag worden alleen nog vergunningen aangevraagd voor echt ingrijpende werken. U weet dat met de vrijstelling van kleinere bouwwerken en de meldingsplicht die nu van start gaat, de echt ingrijpende werken, waaronder sloopvergunningen, het voorwerp zullen uitmaken van een bijzondere afweging. Het zou eigenlijk heel eenvoudig moeten zijn om het ene het andere te laten bevruchten.

U zegt dat u niet weet of die werken wel worden uitgevoerd, maar daarvoor hebben we in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening natuurlijk juist het as-built attest ingevoerd. Ook als er werken worden uitgevoerd aan geïnventariseerde gebouwen, kan daarmee nadien exact worden vastgesteld of men zich aan de regels heeft gehouden en of er correct geïnventariseerd werd.

Minister, een vergunningenregister kan ook de basis vormen voor inventarisatie van hedendaagse architectuur die de kwaliteiten bezit om op termijn in de inventaris te worden opgenomen. U weet dat we gestart waren met die inventarisatie en ook met het klasseren van een aantal gebouwen. Ik meen dat de woning van architect Lucien Engels de eerste was. We zijn daarmee doorgeslagen, ook een beetje geïnspireerd door de omstandigheden, het inventariseren van het werk van Jo Crepain en het klasseren van een aantal van zijn gebouwen. De vergunningenregisters kunnen een bijzonder waardevolle inbreng hebben als we ze eventueel nog bijkomend ontsluiten met het oog op een goed inventarisatiebeheer en

als we ze gebruiken als basis voor de uitbreiding van onze inventaris 'Bouwen door de eeuwen heen'.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, collega's, ik wil me graag aansluiten bij de vraag van de heer Van Mechelen. Ik vermoed dat het antwoord zal zijn dat het een heel complexe en moeilijk te realiseren opdracht is. Alles kan stapsgewijs gebeuren, zoals de heer Van Mechelen zegt. We hebben er ook 40 jaar over gedaan om onze, bijna afgewerkte, inventaris op te maken.

Ik wil onderstrepen dat er vandaag heel veel misverstanden bestaan over de juridische waarde van de inventaris enerzijds en van beschermde gebouwen anderzijds. Gisteren heb ik daarover nog een incidentje meegemaakt. Duidelijkheid hierover is noodzakelijk.

Er is nu een dubbele tendens in onze regelgeving inzake erfgoed. Aan de ene zijde verlichten we de procedures. Zo bouwen we de machtiging van ambtenaren af en vervangen we die door afwegingen, adviezen en gemotiveerde beslissingen, bijvoorbeeld van het schepencollege bij ontvoogde gemeenten. Dat is een goede zaak, want daarmee maken we de procedures korter en leggen we de beslissingen op het politieke niveau. Als we dat doen, moeten we anderzijds het politieke niveau ook wapenen met voldoende informatie om de afweging zo goed mogelijk te doen.

Mijnheer Van Mechelen, ik heb er mee voor gepleit om bij slopingsvergunningen het verplicht te vragen advies in het dossier te steken. In veel gemeentebesturen is dit een gevoelig punt, dat is heel goed, maar er kan ook overruled worden. De politieke beslissing is de laatste, dat is een groot verschil met vroeger. Dit valoriseert de inventaris, maar die kunnen we maar als instrument blijven bewaren als die zo volledig mogelijke informatie bevat om de politieke afwegingen door besturen mogelijk te maken.

We merken nu al dat de inventaris op veel punten, veel fouten vertoont. Dat is geen verwijt, het is een gevolg van allerlei ingrepen in de samenleving door bouwwerken en door vergunningen. Heel wat gebouwen zijn al verdwenen. Zonder dat dit dwingend hoeft te zijn, moeten we minstens de informatiebronnen over wat waardevol is, aan elkaar koppelen. Laten we de inventaris koppelen aan het vergunningenregister, aan het as-built attest, want dan zullen we adequate informatie hebben die up-to-date is en die kan leiden tot betere politieke beslissingen. De erfgoedwaarde in de afwegingen is buitengewoon belangrijk en moet adequaat kunnen gebeuren.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Voorzitter, minister, ik wil me aansluiten bij deze vraag omdat ik bezorgd ben over de gebouwen die op de inventaris staan. Ik zal me niet uitspreken over de inventaris op zich en de juridische waarde ervan, want dat is stof voor een andere discussie.

Als een gebouw op de inventaris staat, is het belangrijk dat de burgers daar ook adequaat over worden ingelicht. Ik stel echter vast dat als iemand een woning wil kopen en daarvoor naar de dienst Ruimtelijke Ordening gaat, het vergunningenregister vandaag het heilige boek is. De dienst bekijkt wat er effectief vergund is, wat in het vergunningenregister werd opgenomen, maar men vraagt zich niet automatisch af, ook de burger niet, of de woning nog op een andere lijst voorkomt. Een link naar het vergunningenregister kan inderdaad interessant zijn, niet enkel bij vergunningsaanvragen of bij sloopwerken. Nu komen mensen er vaak pas op uit dat de woning op het register staat op het moment dat ze de aankoopakte ondertekenen, want dan moet alles effectief worden opgevraagd.

Een koppeling aan het vergunningenregister kan met het oog op informatie voor de burgers heel belangrijk zijn. Ik wil u daarom vragen dat naar synergieën wordt gezocht. We hebben de sector Erfgoed en we hebben de sector Ruimtelijke Ordening, en het is belangrijk voor de burger dat een zaak niet apart wordt bekeken. De administratie werkt al heel erg samen, het

lijkt me dan ook interessant dat ook de ministers eens samen onderzoeken op welke manier er synergieën zijn om de informatieoverdracht naar de burgers maximaal, coherent en via één instrument te bundelen in plaats van met aparte inventarissen en instrumenten te moeten werken. Ziet u het zoeken naar synergieën als een mogelijkheid?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, ik wil als leek in deze commissie toch de kans benutten om me aan te sluiten, vooral bij de opmerkingen van de heer Caron en van mevrouw Rombouts. Als parlamentslid wil ik even signaleren dat ik in mijn provincie heel vaak situaties opmerk van mensen die ineens tot de vaststelling komen dat hun woning op de lijst staat.

Het probleem is dat die mensen, maar ook de gemeentebesturen vaak het gevoel hebben dat de huizen op een heel arbitraire manier op de lijst terecht zijn gekomen. Waarom het ene huis wel en het andere niet? Ik stel me vragen bij de keuze. *(Opmerkingen van de heer Bart Caron)*

Is dat een andere discussie? Ik ken de voorgeschiedenis niet, dus wil ik me excuseren als ik op zere tenen trap. In mijn provincie doet het verhaal de ronde dat de lijst werd samengesteld door jobstudenten. Ik weet niet of dat waar is, maar ik hoop dat het maar een legende is. *(Opmerkingen van de heer Bart Caron)*

Ik stel me ook vragen bij de moeilijke communicatie over de lijst. Het is wellicht overdreven om te stellen dat alle burgers er met een aangetekend schrijven van moeten worden verwittigd dat ze op de lijst staan, maar nu is de situatie te onduidelijk. Mensen worden bang, ze denken dat ze een beschermd monument bezitten waar ze niets meer aan mogen veranderen. Ik zou de minister dan willen aansporen om werk te maken van de communicatie, maar liefst op een zo positief mogelijke manier zodat de mensen de kansen en de voordelen inzien van het wonen in zo'n markant gebouw en waarbij de beperkingen zo beperkt mogelijk worden gehouden.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, uit de praktijk blijkt dat het hanteren van de VIOE-lijst voor de lokale besturen heel moeilijk is. Ik heb het gevoel dat het moeilijk blijft om die gebouwen te vrijwaren, daarvoor staan de lokale politici misschien te dicht bij de burger – lees: de kiezer – die zo'n gebouw wenst te slopen. Los van de vraag of er al dan niet een koppeling moet komen met het vergunningenregister, hoop ik dat er over de status van de VIOE-lijst, die al verfijnd werd na de omzendbrief van mevrouw Vanblaere, nog meer helderheid komt. *(Opmerkingen van de heer Bart Caron)*

Natuurlijk kunt u zeggen dat het allemaal heel duidelijk is, mijnheer Caron, maar ik ondervind aan den lijve dat de lijst in de praktijk op het lokale vlak niet altijd zo gemakkelijk te hanteren is.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, ik zie dat de aangelegenheid van de inventaris een materie is die controverser blijft oproepen. We hebben daarover al een paar keer kunnen discussiëren bij diverse gelegenheden. Ik zal nu wel niet de discussie over de problematiek van de individuele betekening en de lokale afwegingsbevoegdheid openen. Dat is een situatie die ik zo geërfd heb, in die zin dat de procedure niet voorziet in een individuele betekening. Er is een publicatie. Ik hoor dat daarover een aantal opmerkingen worden gemaakt. Daarnaast zijn er natuurlijk ook een aantal mythes over de inhoud van de inventaris en de gevolgen daarvan.

Mijnheer Vandaele, u zegt dat er in de praktijk een aantal problemen zijn. Dat is juist. Het vergunningverlenende bestuur moet een afweging maken. Het krijgt een niet-bindend advies. Van twee zaken een: ofwel willen we een zekere autonomie, ofwel moet er iets bindends

geformuleerd worden. Ik weet dat dat voor een aantal besturen nieuw is, en dat ze daar misschien mee moeten leren omgaan. Maar ik denk toch dat het een goede zaak is dat men het zegt, dat de aandacht erop is gevestigd, dat het op de inventaris staat en dat men aangeeft een afweging te maken of men al dan niet tot slopen zal overgaan. Want dat is de bevoegdheid van de vergunningverlenende overheid. Ik denk dat het ook de bedoeling is geweest om het op die manier te doen. Die twee punten zijn bijkomend aan de initiële vraagstelling gekoppeld. Ik stel voor dat we die discussie nu niet opnieuw openen. We kunnen dat bij een andere gelegenheid doen.

Mijnheer Van Mechelen, u refereerde aan een arrest van de Raad van State, dat gaat over een beschermingsdossier. De administratie heeft me gezegd dat het ging om een motivering die onvoldoende was. De Raad van State heeft gezegd dat er niet was geantwoord op de bezwaren, op de opmerkingen van de betrokkenen en dat er onvoldoende motivering is opgenomen. Ik ben daar al diverse keren mee geconfronteerd. Ik heb ook opdracht gegeven om dat in het vervolg grondiger te doen. Vaak wordt in het definitieve besluit te weinig motivering, te weinig weerlegging opgenomen van de bezwaren die geuit zijn. We moeten daar heel zorgvuldig mee omgaan. Ik heb dat al doorgegeven aan de administratie. Maar tenzij ik me vergis, was dat toch wel een andere casus.

Ik zal nu antwoorden op uw vragen. Het onderzoek van de bewaringstoestand van relictten die zijn opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed is een deel van het inventarisatieproces en wordt door het VIOE niet als een apart proces begrepen en uitgevoerd. Een gericht plaatsbezoek om de bewaringstoestand te evalueren wordt slechts heel uitzonderlijk uitgevoerd. Dat gebeurt eigenlijk maar indien de beschikbare informatie en navraag bij het betrokken gemeentebestuur geen uitsluitel geven over de impact van verbouwingen of indien het geen sloop betreft.

Sinds september 2009 brachten de erfgoedonderzoekers bouwkundig erfgoed van het VIOE voor negen meldingen een plaatsbezoek. In elk van deze gevallen betrof het de vraag om uit de inventaris geschrapt te worden of de melding van zware verbouwingen. Geen van deze meldingen, die verder onderzocht zijn door middel van een terreinbezoek, heeft al geleid tot de wijziging van de gegevens in de inventarisdatabank over de bewaringstoestand.

Ik wil vermelden dat dank zij de goede samenwerking met vele gemeentebesturen een snel en efficiënt beheer van gegevens over de bewaringstoestand, hoofdzakelijk sloop, mogelijk is. Veel gemeentebesturen contacteren het VIOE spontaan voor de melding van informatie over de gesloopte panden. Het is onder meer daarom efficiënter met medewerking van de gemeentebesturen de melding van sloop te laten bevestigen. Zij kennen hun grondgebied het beste. Dat is beter dan centraal georganiseerd vanuit Brussel deze meldingen en informatie via plaatsbezoeken te controleren.

Sinds september 2009 is er over meer dan 1000 relictten informatie aangereikt of opgevraagd. Het exacte aantal is niet bijgehouden. Niet alle informatie of vragen waren relevant. De schatting is dat het gaat om een 1000 tot 3000 vragen. Die informatie en vragen komen op heel diverse manieren: per e-mail, telefonisch, per brief, mondeling bij veldwerk. Een duizendtal reacties is mondeling, zowel telefonisch als ter plaatse bij veldwerk, gegeven of schriftelijk verstuurd. Alle meldingen over bewaringstoestand worden, zoals zonet toegelicht, gecontroleerd. Alle vragen over schrapping worden onderzocht, behandeld en gecontroleerd, zoals zonet aangehaald. Vragen voor de opname van een relict in de inventaris worden gebundeld per provincie en in één periode, kort voor de actualisering van de inventaris, verder onderzocht.

Op basis van meldingen vanuit het erfgoedveld zijn zo de afgelopen maanden 60 relictten aan de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed toegevoegd. Die zijn in de vaststelling van de inventaris van 20 september jongstleden opgenomen in de vastgestelde lijst.

Sommige meldingen brengen ook volledige inventarissen, herinventarisaties of aanzetten daartoe aan. Deze gegevens worden in dank aanvaard, maar zullen pas verder onderzocht worden op het moment dat de betrokken gemeente, regio of het betrokken thema in de planning aan bod komt, zoals net toegelicht.

Zoals daarstraks gesteld, wordt de evaluatie van de wijzigingen in de bewaringstoestand van de relictten die zijn opgenomen in de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed niet als een apart proces beschouwd, maar als onderdeel van het inventarisatieproces. Dat betekent dat elk van de 9,3 voltijdsequivalenten die het VIOE inzet voor de inventarisatie van het bouwkundig erfgoed, een bijdrage levert aan deze deelopdracht. Ik heb dit al vermeld tijdens de vergadering van deze commissie van 28 april 2010 in antwoord op uw vraag over de rol van het VIOE.

Ik wil eerst de vijfde vraag beantwoorden vooraleer antwoord te geven op de vierde vraag. Ze geeft de meest relevante duiding en toont het best aan waar het hier in wezen om gaat. Ik begrijp dat de verleiding groot is om te zeggen dat er moet gezorgd worden voor automatische koppelingen en dat zo het probleem is opgelost, of dat er dan meteen minder werk moet worden gedaan. Dat is eigenlijk niet zo. De Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed is in de eerste plaats een wetenschappelijke inventaris. De selectie van het bouwkundig erfgoed gebeurt omwille van zijn historische, artistieke, industrieel-archeologische, volkskundige, wetenschappelijke of algemeen sociaal-culturele waarde. Deze waarden worden niet afzonderlijk beschouwd. Het is het totale oordeel dat het uitgangspunt vormt van de evaluatie. Voor opname in de inventaris van het bouwkundig erfgoed dienen de waarden van de relictten afgetoetst te worden binnen het kader of de schaal van die inventaris, bijvoorbeeld binnen een bepaalde regio of binnen een gemeente, en met inachtnaam van de inhoudelijke criteria. Met andere woorden, de opname van een gebouw of object in de inventaris wordt nooit object per object besloten, maar steeds in het kader van de erfgoedwaardeafweging van een groep van gebouwen of objecten. Het is dan ook duidelijk dat het vergunningenregister, als administratieve gegevensbundeling van de stedenbouwkundige vergunningen en meldingen niet de eerste onderzoeksbron voor de verdere inhoudelijke aanvulling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed kan zijn.

Bovendien is tijd een essentiële factor bij de waardering van relictten. Dat betekent dat er enige afstand nodig is tussen de periode van de realisatie van het gebouw en het moment van de maatschappelijke appreciatie als erfgoed ervan. Daarenboven wil ik nogmaals benadrukken dat bij het opmaken en actualiseren van de inventaris met specifieke aandacht het meer recente patrimonium dat gelegen is in het geïnventariseerde gebied, wordt gescreend. Indien deze objecten als bouwkundig erfgoed voldoende erfgoedwaarde vertonen om te worden opgenomen in de inventaris, worden zij verder onderzocht waarbij gebruik wordt gemaakt van alle beschikbare literatuur, archieven en andere bronnen, en beschreven.

Het is belangrijk om dat als achtergrond in gedachten te houden: wat is de precieze waarde, wat is de precieze bedoeling van deze inventarisatie?

Ik antwoord nu op de vierde vraag. Ik heb al geantwoord op uw eerdere schriftelijke vraag nummer 323. Ik stelde toen: “Een vergunning betekent geen onmiddellijke en complete wijziging in de bewaringstoestand van een relict of geheel uit de inventaris van het bouwkundig erfgoed. De informatie uit de vergunningen levert wel een indicatie over mogelijke ingrepen. Het zal evenwel steeds een expertenoordeel vragen of de vergunde ingreep de bewaringstoestand van het relict zodanig wijzigt dat een aanpassing van de bewaringstoestand aangewezen is. Bovendien betekent het verlenen van de vergunning niet dat de ingrepen altijd uitgevoerd zullen worden. De bewaringstoestand is een registratie van de reële toestand en niet van de vergunde toestand. Het VIOE is vragende partij om compacte en direct bruikbare informatie uit het vergunningenregister te ontvangen. Zo krijgt mijn administratie nu al informatie aangereikt van de gemeentebesturen, zoals onder meer beschreven in mijn antwoord op uw eerste vraag. Een automatische koppeling tussen het

vergunningenregister en de inventarisdatabank voor het beheer van de bewaringstoestand is echter geen werkbare verbetering.”

Bovendien kun je niet met zekerheid stellen dat omvangrijke werken een wezenlijke impact hebben op de intrinsieke erfgoedwaarde. Dat is zeer waarschijnlijk, maar het is niet 100 percent zeker. Elk van de vergunningen zal dus zeker nog apart moeten worden bekeken en geëvalueerd door een expert. Ook het as-builtattest, dat er nog niet is maar dat wel al in het decreet is opgenomen, zal de tijdsinvestering voor het noodzakelijke expertoordeel niet wezenlijk verkorten. Ik verkies dan ook dat er verder wordt gewerkt volgens de huidige werkwijze en dat tijdens deze regeerperiode de inzet van de middelen zo maximaal mogelijk wordt geïnvesteerd in de herinventarisatie van de prioritaire gebieden, zoals is vermeld in mijn beleidsnota 2009-2014.

Ik wens ook een aantal omvangrijke praktische problemen expliciet te vermelden die zich zullen voordoen indien een koppeling van de inventaris aan het vergunningenregister zou worden overwogen.

Het vergunningenregister is een voorwaarde voor ontvoogde gemeenten. De praktijk wijst uit dat de gemeenten die voorwaarde als zwaar ervaren. Dat is voor hen vaak een moeilijke opgave. Ik wijs erop dat niet elke gemeente al ontvoogd is en dus een vergunningenregister heeft.

Bijkomende gegevens opnemen in het vergunningenregister is op dit ogenblik niet geregeld. Er zijn destijds, heb ik begrepen, contacten voor geweest. Mijnheer Van Mechelen, u hebt ooit in uw beleidsbrief vermeld dat er een link zou moeten worden gemaakt. Er is ook een studie aangekondigd. Als mijn informatie correct is, dan is er alleen maar een analyse geweest met de vraag om te onderzoeken of er in het vergunningenregister een veld zou kunnen worden opgenomen met informatie over de sloop. Dat is toen niet gerealiseerd. Toen ik minister werd, was die studie gemaakt en hadden beide administraties daarover overlegd, maar was dat veld niet opgenomen. We hebben dus geen automatische doorstroming van gegevens.

Nogmaals, een sloopvergunning is niet voldoende. Je moet in dit geval een as-builtattest hebben, het bewijs dat het effectief verdwenen is, dat het gesloopt is. Dat zou er in dit geval toe leiden dat je daar een administratieve lastenvermindering en een correcte, adequate informatiedoorstroming hebt. Maar op dit ogenblik is dit niet het geval. Dit veld is niet opgenomen in het vergunningenregister.

Er bestaat ook niet één, uniek en permanent vergunningenregister. Het is, zoals u weet, een verzameling van de gemeentelijke vergunningenregisters. De gemeenten leveren slechts om de 6 maanden een volledig bestand met alle vergunningen aan de Vlaamse overheid.

Er is geen eenduidig te bepalen gegeven dat uniek is en gebruikt wordt in beide databanksystemen, zoals kadastragegevens of Lambertcoördinaten, waardoor een koppeling mogelijk wordt gemaakt. Ik stel vast dat de inventaris van onroerend erfgoed is gebaseerd op adressen en het vergunningenregister op kadastragegevens. Je zit daar dus met twee aparte systemen. Het is niet zo evident om dat in een handomdraai te koppelen. Ik bespaar u de technische uitleg die aantoonde hoe moeilijk het zou zijn om die zaken compatibel te maken.

Het is niet mogelijk om op technisch vlak een snelle en goedkope manier te vinden om alle gegevens aan elkaar te koppelen. Dat zou zware bijkomende financiële investeringen met zich meebrengen.

Mijnheer Van Mechelen, u weet dat wij in Antwerpen zullen starten met een pilootproject voor de digitale bouwaanvraag. Op dit ogenblik wordt de software uitgewerkt. Antwerpen is heel enthousiast. Ik heb gevraagd om dat mee op te nemen in die software, zodat in de digitale bouwaanvraag en alles wat daarmee samenhangt voldoende velden zouden worden opgenomen om minstens wat de sloop betreft te voorzien in een as-builtattest. U hebt daar

een punt. Als dit zou worden aangeleverd, zou dat leiden tot een lastenvermindering. Ik heb daar nog geen expliciet antwoord op.

Voor de bouwvergunningen die leiden tot wijzigingen aan het pand is dit op zich geen oplossing. Hopelijk is dat duidelijk geworden door de toelichting bij het wetenschappelijke karakter van deze inventaris. Dit vergt nog altijd een beoordeling door experts, met een aantal afwegingen. Ik heb cijfers na plaatsbezoeken naar aanleiding van bouwvergunningen. Een wijziging daaraan leidt niet tot een wegvallen uit die inventaris. Tot nu toe is het omgekeerde het geval. Dit vergt opnieuw een plaatsbezoek, een afweging, een plaatsen in het kader van de andere gebouwen. Daarvan moeten geen grote wonderen worden verwacht. Maar samen met een aantal collega's vind ik ook dat, als er een koppeling zou kunnen zijn met niet alleen de sloopvergunning maar ook met het gegeven dat het gesloopt is, dit een aantal lasten of taken of uren zou kunnen besparen.

Op dit ogenblik is dit technisch niet mogelijk. Het is de moeite dit op te nemen in de software die wordt ontwikkeld voor de digitale bouwvergunning.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Minister, ik dank u voor het antwoord. Met alle begrip voor ieders positie, maar ik heb de indruk dat we een beetje naast elkaar aan het praten zijn. Ik heb inderdaad gevraagd om dat te onderzoeken, op basis van het feit dat de codex op 1 september van vorig jaar zou starten. Op dat moment kwam ook de nieuwe procedure voor advies met betrekking tot sloopaanvragen in het vooruitzicht. Ik blijf erbij dat het een ongelooflijk interessante data-uitwisseling zou kunnen zijn tussen de twee vergunningenregisters. U hebt een analyse gemaakt van het vergunningenregister. Het zou een moeilijke klus zijn voor de gemeenten, en ze zouden nog ver weg staan. Gelukkig ben ik bevoegd in een gemeente waar we dat wel hebben. Ik blijf mij verwonderen dat wij anno 2011, met alle digitale mogelijkheden die wij hebben, nog altijd niet weten welke vergunningen wij hebben afgeleverd en wat is geïnventariseerd en wat niet. We zijn nu die GIS-systemen in kaart aan het brengen, en nu zegt u dat we die systemen niet kunnen koppelen omdat ze op twee verschillende basissen zijn opgebouwd, het ene op adres en het andere op kadaster. Bij mijn weten heeft elk adres een kadastrummer en hebben de meeste bebouwde kadasterpercelen een adres. Dan is het de kwestie om die op elkaar af te stemmen. U zegt dat dit technisch moeilijk is en dat het veel geld gaat kosten. Ik sluit dat niet uit, maar laat er ons aan beginnen.

Wij hebben in de inventaris 75.000 relicten. Ik heb in enkele gemeenten die ik ken vastgesteld dat 10 tot 20 percent van de geïnventariseerde relicten gewoon verdwenen zijn, terwijl ze nog op de inventaris staan. Er is daar dus een fundamenteel probleem, dat bij de wortel moet worden aangepakt. Een van de oplossingen zou kunnen zijn ze te koppelen.

Ik ga ervan uit dat meten weten is, maar meten vraagt inspanningen. In het vergunningenregister moet dus plaats worden gemaakt voor de automatische opslag van het feit of een gebouw al of niet geïnventariseerd is, zoals mevrouw Rombouts terecht zegt. Als notarissen een uittreksel vragen uit het vergunningenregister, staat dat er niet op. Het zou er wel op moeten staan.

Ten slotte: we zien steeds meer dat we de synergie tussen ruimtelijke ordening en ons erfgoed compleet aan het kwijtspelen zijn. Voor mij is het geen probleem dat het de bevoegdheden van twee ministers zijn, maar dat ze elkaar dan tenminste goed verstaan zodat ze dit soort praktische problemen tot een goed einde kunnen brengen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: De uitdrukking dat tussen droom en daad praktische bezwaren in de weg staan, lijkt me hier bijzonder goed van toepassing. Minister, ik ben het met u eens dat de prioriteit moet gaan naar de correctie, aanvulling en evaluatie van de inventaris en bij die dringende plaatsen. Het is waar: de inventaris is sterk verouderd. Dat weten we. Zonder een

inventaris die up-to-date is, blijft ook het gedonder over de rechtsgevolgen van die inventaris wat aanslepen. Ik zou graag hebben dat dit prioritair wordt aangepakt. Dat was ook mijn zorg. Mettertijd – alles op zijn tijd, maar graag niet na 40 jaar – zou een koppeling echter wel zeer zinvol zijn. Laten we beginnen met het slopen: dat is eigenlijk de eerste vergunning die daarin een plaats zou moeten krijgen.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer Van Mechelen, ik begrijp u niet goed. In uw beleidsbrief van 2008 stelde u dat er zal worden onderzocht of er een link kan worden gelegd tussen de beide. Dat is niet opgenomen in het beleid. Dat is niet opgenomen in het vergunningenregister. Ik heb dat opgevraagd: die studie is niet gebeurd. Ik heb alleen vastgesteld dat daarover is gepraat tussen het VIOE en de administratie Onroerend Erfgoed. Toen was er één minister. Zij hebben vastgesteld dat dit onmogelijk was, ook omdat er, behalve in het geval van sloop, duidelijk niet zo'n grote meerwaarde zou zijn met betrekking tot het wetenschappelijke karakter. Dat was dus niet haalbaar. Dat was erg technisch.

Als u dat wilt, kan ik dat alles voorlezen. Ik heb een stuk overgeslagen. Dan gaat het over hoe die zaken worden geregistreerd, over hoe men te werk gaat bij de inventaris. Het gaat over Lambertcoördinaten, gekoppeld aan een punt dat het midden is van een perceel waarop het erfgoedrelict is gelegen. Ik citeer: "Voor de bouwkundige gehelen wordt er in de inventaris met polygonen/schuine vlakken gewerkt, gekoppeld aan Lambertcoördinaten. Deze gegevens, voor zowel de relictten als de gehelen, zijn deels gegenereerd door de adressen te koppelen aan het Centraal Referentie Adressen Bestand en door manuele correcties van vastgestelde fouten, en niet door via het centrale referentiebestand te lokaliseren relictten."

Het vergunningenregister werkt op basis van kadastragegevens. Een leek zou kunnen stellen dat het gemakkelijk moet zijn om dat alles te koppelen. Ik ben ook geneigd dat te zeggen. Ik stel alleen vast dat de beide administraties, toen ze onder één minister ressorteerden, rond de tafel hebben gezeten om dat te bekijken. Ik stel vast dat er nooit een studie is uitgevoerd en dat ze hebben gezegd dat dit niet mogelijk lijkt, omdat het enorm zware omvormingen van de systemen met zich zou meebrengen, heel veel zou kosten en uiteindelijk niet zou leiden tot die gewenste meerwaarde.

Samen met u ben ik erover verbaasd dat er zo weinig gegevens zijn. Samen met minister Muyters maak ik prioritair werk van de digitale bouwaanvraag. We gaan daar een pilootproject voor uitwerken. Ik denk dat dit een reuzenstap voorwaarts zal zijn. Op enkele architecten na werken architecten met CAD/CAM en dienen ze alles nu ook al digitaal in. Ik wil onderzoeken of het mogelijk is op dat ogenblik die velden wél in te voeren, zodat er wel een automatische link kan zijn. Ik voeg er echter aan toe dat dit, gelet op het concept van de inventaris, niet leidt tot het ontslaan van veldwerk bij een wijziging van de gebouwen.

Ik heb het al gezegd: men heeft een punt als we automatisch niet alleen de sloopvergunning zouden hebben, maar ook het bewijs dat iets is gesloopt, dat iets verdwenen is. Dat leidt natuurlijk wel tot een vermindering van het werk. Alleen is de studie die daarover moest gaan, nooit uitgevoerd, is men niet tot die oplossing gekomen, is dat niet opgenomen in dat vergunningenregister en stellen we vast dat die twee systemen ook niet compatibel zijn. In het ene systeem wordt gewerkt met adressen, in het andere met kadastragegevens. U hebt natuurlijk gelijk dat elk adres een kadasternummer heeft, maar het is niet mogelijk in een handomdraai software ontwikkelen waarbij dat ook nog eens moet worden ingevoerd als parameter. Dat alles zal niet kunnen worden ingevoerd met één druk op de knop.

Ik wil bekijken of we in het kader van de digitalisering wel tot compatibiliteit kunnen komen, maar momenteel is dat niet zo. Het zou kunnen dat men oordeelt dat die inventaris een totaal andere waarde moet krijgen, maar die inventaris heeft een wetenschappelijke waarde. Die wordt beoordeeld door experts en in zijn context. Het feit dat er een as-builtonaats is van een verbouwing, van een aanpassing, zal er op zich niet toe leiden dat men vanuit zijn bureau in Brussel kan oordelen dat iets niet langer inventariswaardig is of dat wel blijft. Dat onderzoek ter plaatse moet blijven gebeuren. Men moet die afweging blijven maken.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, ik stel voor de discussie te stoppen, maar ik heb nog één opmerking. Recent kreeg ik in mijn gemeente een aanvraag tot het slopen van een houten constructie. Bij mij ging er meteen een waarschuwingslichtje branden. Die constructie lag in de buurt van het Fort van Kapellen, dus zou het wel iets waardevols zijn geweest. Na wat onderzoek bleek dat inderdaad zelfs een geïnventariseerd gebouw te zijn. Het gebouw ernaast is dat jammer genoeg niet. Dat heeft me niet belet de sloopvergunning te weigeren. Ik kan me echter voorstellen dat het voor mevrouw Van Volcem in Brugge, waar er 4550 gebouwen geklasseerd zijn, iets moeilijker is dat uit het blote hoofd te weten.

Hoe lossen we dat op? Toen ik minister was, heeft men me 10 jaar lang ook vaak gezegd dat iets niet kon. Ik geef een voorbeeld. Onze vijf buitendiensten Ruimtelijke Ordening werkten allemaal met een verschillend softwarepakket. Vandaag werken ze allemaal met Bredero-light. Alles kan dus, als we het maar willen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, mevrouw Rombouts moest naar een andere commissievergadering. Ik zou er toch op willen aandringen die koppeling vooral nog voort uit te proberen. Misschien zijn er ondertussen nieuwe mogelijkheden qua informatica. Ik zou dat toch niet opgeven, want het is toch ongehoord dat, als een notaris gegevens opvraagt over een bepaald gebouw dat wordt verkocht, de vergunningtoestand wordt meegedeeld, maar die notaris de rest niet zou krijgen van de gemeente. Dat zou toch minimaal moeten gebeuren. Ik heb dat althans hier toch net gehoord. Klopt dat niet?

Minister Geert Bourgeois: Ik heb dat hier al meegedeeld. De notarissen hebben toegang tot al die gegevens. We hebben ook gezorgd voor die koppeling. Ik hoor van mevrouw Van Volcem dat er ook steden zijn die het meteen opnemen. Zij hebben die inventaris ook in hun stedenbouwkundige inrichtingen. Iedereen in Vlaanderen kan aan die gegevens, ook de notaris.

Mevrouw Karin Brouwers: Dan is het daarnet op een ander manier weergegeven.

We vinden het alleszins belangrijk om daar op een of andere manier naar te blijven streven. De digitale bouwaanvraag is een eerste stap in de goede richting, maar wanneer wordt dat voort geïmplementeerd? U hebt het over een proefproject, dat gelukkig in een grote stad plaatsvindt. Het is goed dat uw collega dat meteen in een grote stad probeert, met heel veel aanvragen. Wanneer zal dat dan worden uitgerold in heel Vlaanderen? Wanneer zal die digitale bouwaanvraag er in de dagelijkse praktijk zijn? Dat zal misschien nog jaren duren en ondertussen blijft het probleem dat hier vandaag is geschetst. Vroeger was er één minister voor de twee administraties. Die heeft het dan toch ook niet helemaal rond gekregen. Nu zijn er twee ministers. Dat maakt de zaak zeker niet gemakkelijker. Ik wil u toch vragen daar voort werk van te maken.

U hebt daarnet gesteld dat de ontvoogding van gemeenten bij heel wat gemeenten toch wel enigszins een probleem is. Het overgrote deel van de gemeenten is echter al ontvoogd, en bij de gemeenten die nog niet zijn ontvoogd, zijn er wellicht ook al die hun vergunningenregister ondertussen klaar hebben. Het overgrote deel is ontvoogd, en men zou daar toch al mee kunnen beginnen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het lokale draagvlak voor een definitieve erkenning van de frontstreek in West-Vlaanderen als UNESCO-werelderfgoed
- 2351 (2009-2010)

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over een impactanalyse van de bescherming als UNESCO-werelderfgoed van de slagvelden en frontzones uit de Eerste Wereldoorlog
- 2546 (2009-2010)

Vraag om uitleg van de heer Jan Verfaillie tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de plannen om de frontstreek van de Westhoek te laten erkennen als werelderfgoed
- 11 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de bescherming van slagvelden
- 40 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Voorzitter, minister, geachte leden, van het Zoniënwoud over Brugge naar de frontstreek is maar een kleine stap voor de mensheid. Eerst wil ik aan de heer Vandaele het volgende zeggen. Mijn vraag werd ingediend op 9 augustus. De andere vragen zijn er pas eind september gekomen. Het grootste deel van mijn vragen is dus deels achterhaald.

Minister, via een persbericht van Belga heb ik vorige week immers vernomen dat u uw beleid ter zake zou herzien. Toch lijkt het me belangrijk om in deze commissie nog even te debatteren over de problematiek van de erkenningen in de frontstreek. Voorzitter, ik zal mijn vragen wat inkorten, omdat ze op bepaalde punten vrij gedetailleerd en eigenlijk louter informatief zijn.

Ik wil kort de voorgeschiedenis schetsen die aanleiding heeft gegeven tot deze vragen. Iedereen weet dat de frontstreek in Vlaanderen reeds in 2002 werd opgenomen in de indicatieve lijst voor UNESCO Werelderfgoed. Het Vlaamse Gewest zorgde tussen november 2002 en eind mei 2005 via een samenwerkingsverband met de provincie West-Vlaanderen voor een volledige inventarisatie van de relictten uit de Eerste Wereldoorlog in de Westhoek. De resultaten van het project werden verwerkt in een speciaal daartoe opgebouwde database die ondertussen toegankelijk is via de website van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE).

Een van de voorwaarden voor deze internationale prestigieuze erkenning als UNESCO-Werelderfgoed was het maximaal inzetten van eigen instrumenten en middelen ter bescherming van dat erfgoed. Zo volgde de voorbije jaren het tweede deel van de werkzaamheden, namelijk de wettelijke bescherming. Hierbij werd geopteerd voor een thematische aanpak. In mijn tekst vindt u dan een lijst van beschermde items.

Tegelijkertijd wordt er ook op planologisch niveau gedacht. Om al deze relictten in hun landschappelijke context te plaatsen zal een Gewestelijk Uitvoeringsplan (GRUP) worden uitgewerkt. Op de website van het Departement internationaal Vlaanderen staat: "Het belang

van de gebeurtenissen die zich nu bijna honderd jaar geleden hebben afgespeeld in België en Noord-Frankrijk wordt alom erkend. Een erkenning als UNESCO-Werelderfgoed zou een passende herinnering vormen. Daarom heeft Vlaanderen het plan opgevat om de getuigenissen van de Eerste Wereldoorlog in de Westhoek in 2014 als UNESCO-Werelderfgoed voor te stellen.”

Minister, we hebben u in de vorige legislatuur altijd gesteund in het project Honderd Jaar Grote Oorlog 2014-2018. Dat doen we nu nog. Die UNESCO-erkenning sluit natuurlijk aan bij dat project. Wij hebben net als de Westhoekburgemeesters tijdens het overleg altijd kritische bedenkingen laten horen over de plannen. Wij vinden dat er mogelijkheden moeten zijn voor een economische ontplooiing van de regio. Dat is het punt waar de Westhoekburgemeesters voor beducht zijn, hoewel zij ook erkennen dat de hele zaak aanzienlijke toeristische en cultuurhistorische potenties biedt voor de regio. Men is een beetje bang dat er nog weinig ruimte overblijft voor bedrijvigheid en economie.

De Westhoek is grotendeels een landbouwregio die streeft naar schaalvergroting, onder andere door de installatie van mestverwerking en biogas. Men vraagt zich dan ook af welke invloed dit zal hebben op de landbouw.

Mijn vragen zijn al gedeeltelijk achterhaald, maar ik zal ze stellen voor de volledigheid van het verslag. In hoeverre wordt tijdens de voorbereiding van dit UNESCO-dossier door het Vlaamse Gewest rekening gehouden met de door het Westhoekoverleg geschetste aandachtspunten zoals de ruimte voor bedrijvigheid? Is het niet de hoogste tijd dat de betrokken gemeentebesturen in de Westhoek planologisch zicht krijgen op de gevolgen van een mogelijke definitieve erkenning van de frontstreek als werelderfgoed?

Naar aanleiding van uw bezoek aan Torhout werd vorige dinsdag een persbericht verspreid. U zult de hele zaak herzien. U vindt dat het politieke en bestuurlijke draagvlak voor deze bescherming beperkt is en dat de bescherming risico's inhoudt voor de landbouw en de ondernemingen. Klopt dat, minister? Misschien kunnen de vragen van de collega's tot verdere discussie leiden.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, minister, ik heb een vraag over hetzelfde dossier. De vorige regering heeft geprobeerd om het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen te laten erkennen als UNESCO-Werelderfgoed. Toen dacht men eraan om naast de begraafplaatsen, de momenten op de eigenlijke slagvelden en de frontlijn te laten erkennen. Ik herinner mij een schriftelijke vraag die sprak van een “integrale en flexibele” manier. Dat zijn twee belangrijke woorden voor mij, vooral het flexibele. Men wou dit doen via ankerplaatsen en erfgoedlandschappen.

In de commissievergadering van 2 juni 2010 gaf u aan dat u dit idee van erfgoedlandschappen verlaat en denkt aan de combinatie van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening voor een projectzone en enkele RUP's om de erfgoedwaarde veilig te stellen om zo enkele WOI-slagvelden en -frontzones te beschermen. Het doel hierbij is de erkenning als UNESCO-Werelderfgoed. Ondertussen hoorde ik u op tv zeggen dat u afziet van de totale bescherming van de frontlijn. Het is mij niet zo duidelijk of het gaat over het 'oude nieuws' van vóór juni of dat u een derde spoor hebt getekend om uiteindelijk toch die aanvraag te doen voor UNESCO-Werelderfgoed.

Minister, kunt u een duidelijke afbakening maken van de projectzone? Is die al volledig afgebakend? Is dat al gekend? Kunt u ons dat bezorgen? Is dit vastgesteld door het Agentschap Ruimte en Erfgoed of het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)?

Wat betreft de stedenbouwkundige verordening, op welke manier wilt u hierbij de erfgoedwaarde veilig stellen? Welke gevolgen zal ze hebben voor landbouw en economie?

Voor bouwen en verbouwen? Voor de ruimtelijke ordening? U begrijpt dat deze vragen sterk leven op het terrein. Ze moeten serieus worden genomen.

Wat wilt u zeker opnemen in deze verordening? Wat betekent de bescherming concreet? Op welke manier zult u vooraf de impact op landbouw, economie en ruimtelijke ordening inschatten? Doet u normaal gezien vooraf een impactanalyse?

Welke lering trekt u hieruit in het licht van de conceptnota Onroerend Erfgoed die u in juli hebt voorgelegd aan de Vlaamse Regering over de hervorming van de sectorale instrumenten Onroerend Erfgoed?

U verliet – toen alleszins niet – niet geheel het denkspoor van de RUP's. Voor welke zones voorziet u dan wel in ankerplaatsen en RUP's?

Hoever staat u in de voorbereidingen van beide denksporen? Is er nog een ander denkspoor? Wat houdt dat dan in? Wat is uw timing? Is die nog realistisch om 2014-2018 te halen?

Hoe verloopt het overleg met de betrokken actoren, gemeenten, provincies, eigenaars, gebruikers, landbouwverenigingen en Westhoekburgemeesters? Wie wordt erbij betrokken? Wanneer hebt u met de betrokkenen samen gezeten? Wat plant u nog op korte termijn?

Zal deze bescherming voldoen voor de UNESCO, gezien onze ervaring in andere dossiers? Hebt u gesproken met hun diensten? Ik dacht dat u gezegd had dat u een gesprek zou hebben. Wat was het resultaat?

Wat is de opdracht en samenstelling van het begeleidende wetenschappelijk comité van de UNESCO? Hoe verlopen de afspraken inzake het internationale dossier met Noord-Frankrijk en eventueel ook Wallonië? Hoe ver staan zij? Zijn wij nog mee met de voorbereiding? Zitten we op dezelfde lijn?

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Voorzitter, minister, collega's, de herdenking van de Grote Oorlog 1914-1918 biedt voor de Westhoek enorme kansen, onder meer op het gebied van toerisme. Hopelijk wordt de streek verder en blijvend toeristisch ontwikkeld, en meer dan ooit op de kaart gezet. Ik heb mijn vraag ingediend op 27 september, een dikke maand na uw vraag, collega. Op dat moment had ik nog geen weet van de toespraak van de minister in Torhout. Dat ligt niet in de Westhoek, maar wel in de provincie West-Vlaanderen.

Heel belangrijk, minister, ik neem er akte van dat u afstand zou doen van uw oorspronkelijk plan om de volledige Westhoek te laten beschermen als UNESCO-Werelderfgoed, en dat u zich schaaft achter het advies van de Westhoekburgemeesters. We hebben het dossier van meet af aan ter harte genomen. Het stond meermaals op de agenda van onze vergaderingen. We hadden bezwaren bij de volledige bescherming van de Westhoek. Dat kan immers een zware hypotheek leggen op de toekomst. Ik heb er alle begrip voor dat er moet worden bekeken hoe bepaalde zaken duurzaam voor de toekomst kunnen worden beschermd, maar de volledige Westhoek laten erkennen als werelderfgoed, zal ongetwijfeld zeer verregaande gevolgen hebben voor de economische en andere ontwikkelingskansen van de regio.

Minister, ik wil u enkele vragen stellen die deels afwijken van mijn schriftelijk ingediende vraagstelling. Blijft u bij uw voornemen dat u hebt verkondigd in Torhout om af te zien van een volledige bescherming en enkel een aantal heel specifieke zaken te beschermen? Hoe ziet u het dossier verder evolueren? Hoe kan het parlement, los van krantenartikels, betrokken worden en op de hoogte worden gehouden van de stand van zaken?

Westhoekgemeenten spelen in dezen een heel belangrijke rol. Er is al dialoog geweest met uw diensten, maar het is heel belangrijk dat de lokale gemeentebesturen, die meer dan ooit de situatie ter plaatse kennen, bij eventuele beleidsplannen of eventuele plannen om een aantal sites of regio's te beschermen, van zeer dichtbij worden betrokken. Zij kennen immers meer

dan ooit de ruimtelijke ordening. De Westhoekburgemeesters wensen daar betrokken bij te blijven.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, minister, collega's, als niet-West-Vlaming praat ik met enige schroom over dit thema. Met alle respect voor de burgemeesters van de regio, maar we praten wel over werelderfgoed. Ik zou dan ook deze dimensie willen behouden.

Collega's, eenieder weet dat de frontzones die op dit ogenblik nog schitterend zijn bewaard en nog heel gaaf zijn, een uniek erfgoed betekenen omdat de Eerste Wereldoorlog de eerste moderne oorlog was. Het kan cynisch klinken, maar het was de eerste oorlog waarin men afstapte van de Napoleontische gevechtstechnieken en voor het eerst in een soort stellingenoorlog terecht kwam. De vraag die zich stelt, is hoe we met dat verleden zullen omgaan en hoe we hetgeen nu bijna 100 jaar gaaf is bewaard, de volgende decennia zullen bewaren voor degenen die na ons komen.

Ook zeer interessant is dat ondertussen de ontsluiting van dat erfgoed via de digitale revolutie op een bijna sensationele manier mogelijk is, waardoor heel de frontzone van een toeristisch zeer groot belang wordt voor de hele regio en, bij uitbreiding, voor Vlaanderen. Daarom verdient het onze bijzondere aandacht.

Minister, er is een vraag gesteld op 2 juni. U hebt toen gezegd dat u de piste van ankerplaatsen en erfgoedlandschappen niet zou volgen omdat dat nogal wat tijd kost en bijkomende voorbereiding. Alhoewel, de Eerste Wereldoorlog duurde van 1914 tot 1918. We hebben dus eigenlijk tot 2018 de tijd om ons doel te bereiken. Ik zou me dus niet zo focussen op 2014, buiten het feit dat we dan een andere oorlog moeten uitvechten in Vlaanderen. Het gaat hier over een langetermijnvisie en hoe we dat aanpakken. Kunnen we resultaten boeken in 2014, dan is dat mooi meegenomen. Hebben we daar meer tijd voor nodig, 'don't worry', we zijn aan het werken voor mensen die na ons komen en die we ons erfgoed zo ongeschonden mogelijk willen doorgeven.

Moeten we die 600 vierkante kilometer onder een stolp zetten? Ik heb op 2 juni ook al gezegd dat dat niet de bedoeling is. Wie zou dat overwegen? De vraag is: hoe springen we daarmee om? U hebt toen in de commissie gezegd dat u zult werken met een gewestelijke stedenbouwkundige verordening voor de projectzone. Dat is de reden voor mijn vraag. Ik ken het systeem van gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen, en ik vond dat nogal vreemd. Naar aanleiding daarvan heb ik een aantal vragen gesteld aan minister Muylers over die stedenbouwkundige verordening.

U weet dat er op dit ogenblik vier stedenbouwkundige gewestelijke verordeningen zijn uitgevaardigd: een algemene bouwverordening omtrent voetgangersverkeer, een verordening over hemelwaterafvoer, een verordening openluchtrecreatieve verblijven in verband met de problematiek van de weekendzones in Vlaanderen en de stedenbouwkundige verordening over de toegankelijkheid van gebouwen. In al die gevallen gaat het om een verordening over een zeer specifiek thema of onderwerp waarbij het telkens de bedoeling was dat die in heel Vlaanderen voor iedereen op dezelfde manier van kracht zou zijn. Dat is de kracht van een stedenbouwkundige verordening.

De slagvelden van de Eerste Wereldoorlog zijn in tegenstelling daarmee juist gekenmerkt door diversificatie en veelzijdigheid. Ik geef een voorbeeld: het slagveld van de Zilveren Helmen is totaal anders dan de frontzone en de boog rond Ieper. Bovendien is iedereen het erover eens dat om ervoor te zorgen dat deze plaatsen leefbaar blijven in alle opzichten van het woord, mijnheer Verfaillie, duidelijke keuzes moeten worden gemaakt. Ook hier is weer de vraag: kan men een stedenbouwkundige verordening die algemeen van kracht is voor de frontzone, dermate specifiek maken voor gebied A zodat ze niet als een tang op een varken slaat voor gebied B.

Minister, toen u in juni sprak over de piste van de stedenbouwkundige verordening, vroeg ik me na wat bezinning af of dit wel het instrument is waarmee we uit de problemen raken om een eerste snelle conservatie te kunnen doen. Ik had ook de indruk uit het schriftelijke antwoord van minister Muylers dat hij niet mee was op de piste van de stedenbouwkundige verordening om onze slagvelden te bewaren. Daarom heb ik enkele vragen.

Minister, is er een consensus in de Vlaamse Regering om een stedenbouwkundige verordening uit te vaardigen als instrument voor het beschermen van de slagvelden van de Eerste Wereldoorlog? Wordt erover overlegd? Hoe loopt dat?

Op welke basis hebt u in uw antwoord van 2 juni verklaard dat de piste van een stedenbouwkundige verordening als het ware verworven was en zal worden gevolgd? Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten van die stedenbouwkundige verordening, en wat zijn de eventuele knelpunten die nog moeten worden uitgeklaard?

Mijn volgende vragen sluiten aan bij wat de collega's al hebben gevraagd. U zei dat een stedenbouwkundige verordening onvoldoende is en we daarnaast ook moeten werken met ruimtelijke uitvoeringsplannen. Hoe ver staat het daarmee? Op welke manier gaat u de administratie Ruimtelijke Ordening vatten met die vraag om de erfgoed-RUP's te maken? Bij mijn weten is er op dit ogenblik een serieuze opstopping in de werkzaamheden. Is dat dan wel realistisch? Voor welke zones worden op dit ogenblik voorbereidingen getroffen?

Bij deze vragen heb ik maar één bezorgdheid en dat is om er vandaag, morgen of overmorgen voor te zorgen dat onze slagvelden, waar bloed is gevloeid, op de meest adequate manier beschermd zouden worden, zonder afbreuk te doen aan de terechte behoefte tot verdere ruimtelijke dynamiek.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, zoals het gebouwde erfgoed zeer belangrijk is voor een stad als Brugge, is het oorlogserfgoed bijzonder belangrijk voor de frontstreek, de Westhoek, en trouwens ook voor andere plaatsen in West-Vlaanderen. Ook hier gaan erfgoed en toerisme samen. Er zijn niet alleen de materiële relictten waarover we het al hebben gehad vandaag, maar ook het grote verhaal van oorlog en vrede dat daaraan vasthangt en dat een mondiaal verhaal is.

Op welke wijze de bescherming best gebeurt, daarover wil ik me nu niet uitspreken. Ik heb me in een vorig leven nog ingespannen voor Pilkem Ridge, en dat er zorgvuldig moet worden omgegaan met dat erfgoed, zoals de heer van Mechelen zegt, dat lijkt me duidelijk. Dat het belang groter is dan een lokaal belang, een West-Vlaams belang of zelfs een Vlaams belang, lijkt me ook duidelijk. Dat daarnaast ontwikkelingsmogelijkheden moeten blijven bestaan voor de verschillende sectoren, waaronder de landbouw, ook daar zijn we het met zijn allen over eens.

Minister, we hebben ondertussen uw visie kunnen horen en lezen. Met dat in het achterhoofd, heb ik een beetje het gevoel dat het hele werelderfgoedverhaal misschien op een verkeerde manier in de regio is verteld en er wellicht wat paniek is gezaaid waar dat niet nodig was.

De heer Bart Caron: Ook vandaag staat nog op de website van het Departement internationaal Vlaanderen onder de titel 'Groote Oorlog' dat een erkenning als Unesco-werelderfgoed een passende herinnering zou worden aan die grote oorlog. Ook vandaag is dat nog aan de orde.

Ik ben geen expert in ruimtelijke ordening. Ik ga dat voorbehoud in mijn eigen uiteenzetting inbrengen. Ik kan niet oordelen over het instrumentarium uit de ruimtelijke ordening, dat misschien even sterk zou zijn als een bescherming in het kader van de UNESCO. Maar ik wil voor een maximale benadering gaan van die herinnering, het landschap en de relictten die in de Westhoek aanwezig zijn.

Er leeft nog altijd hetzelfde misverstand – ik zou bijna zeggen vooroordeel – alsof erfgoed economische ontwikkeling zou tegengaan en bemoeilijken. Dat is niet zo. Zoals de heer Vandaele zegt, is het erg genoeg. Het is jammer en cynisch om het te moeten zeggen, maar vandaag is net het oorlogserfgoed de grote toeristische troef van dezelfde Westhoek, samen met het landschap. Ze gaan onvermijdelijk samen, en daarom is het naar mijn bescheiden mening ook gepast om de landschappelijke benadering als de werelderfgoedbenadering van de relictten van de kerkhoven bijvoorbeeld en de gebouwen en de monumenten op die sites niet te scheiden. Ik pleit voor een instrumentarium dat een algemene benadering inhoudt. Het zou kunnen dat we vandaag in Vlaanderen nog niet beschikken over dat ideale instrument, maar ik wil in ieder geval af van het altijd terugkerende idee dat erfgoed een belemmering is in de ontwikkeling. Hier is erfgoed een troef voor de ontwikkeling, en ik zou graag hebben dat mijn geachte collega's en burgemeesters van de Westhoek die troef erkennen, en inzien welke eer het zou zijn voor de Westhoek en welke ontwikkeling daaruit voortkomt. Het zal niet de ontwikkeling van de grote industrie zijn. Dat weet ik ook wel.

Ik wil van dat misverstand af. Dat is mijn bekommernis. Minister, ik roep u op om dat vol te houden. U zegt in de meest gelezen krant van dit land, de Krant van West-Vlaanderen, naar aanleiding van uw toespraak in Torhout: “Ondernemers, landbouwers en vakorganisaties vrezen dat de strikte maatregelen de dynamiek van de streek zouden afremmen. Ik begrijp die bezorgdheid en daarom heb ik ervoor gekozen om niet over te gaan tot de bescherming van de frontzone in haar geheel.” Er kan een beter instrument zijn, en daarom mijn voorbehoud bij het instrumentarium, maar ik wil bij u toch pleiten voor een beetje politieke moed in dit dossier.

U komt uit een politieke familie, minister, die de traditie van erfgoedzorg draagt. Uw voorgangers – bij een van heb ik trouwens kunnen werken – hebben er veel voor gedaan. Die aandacht voor het erfgoed gaat in de geschiedenis tot 20 jaar ver. Ik zou graag een warme oproep doen om dat vol te houden en een beetje koppig te zijn, een beetje moedig zijn en ook het schijnbare misverstand alstublieft te ontzenuwen. Ik pleit voor een maximale toepassing, niet om de Westhoek onder een stolp te zetten of, letterlijk onder zijn oorlogsrelictten, te begraven, maar net om dat kenmerk van het landschappelijke met de oorlogsherinnering te ontwikkelen. Die oorlogsherinnering die overal in de wereld vandaag de dag zo belangrijk wordt en die in 2014-2018 voluit ontwikkeld en nog versterkt zal worden ten opzichte van vandaag, is toch een ongelooflijke troef voor de streek. Ik kan niet anders dan het op die manier te zeggen. Welk soort Westhoek willen we? Mijnheer Verfaillie, ik zal daarvoor niet in uw plaats treden, maar ik wil de vraag stellen. Welk soort Westhoek wilt u en willen de burgemeesters? Is er voldoende plaats om die combinatie te maken?

Ik heb een technische vraag voor de minister. Ik heb begrepen dat de Vlaamse Bouwmeester een internationale opdracht heeft uitgeschreven voor de ontwikkeling van een ‘remembrance park’ in de Westhoek. Heeft die opdracht iets te maken met dit dossier of staat het er los van? Wat is de draagwijdte?

Ten slotte heb ik nog de vraag of het andere instrumentarium dat u in de ruimtelijke ordening wilt inzetten even krachtig is als het UNESCO-erfgoed. Hebt u dat denkspoor helemaal verlaten en hebt u daarover in de regering al een beslissing genomen? Want ik lees het op de website van uw collega bevoegd voor het internationale beleid op een andere manier.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: Ik wil een kleine aanvulling maken. Voor de Westhoek kan een label van UNESCO uiteraard een toeristische troef zijn, maar ik moet wel zeggen – en dat kunt u lezen in alle recente publicaties van UNESCO – dat het toerisme op zich eigenlijk geen argument is voor een erkenning, integendeel. Men heeft daar zelfs een beetje schrik van. Er is steeds meer kritiek dat UNESCO leidt tot de consumptie van het erfgoed en daar zou ik toch ook willen op wijzen. Ik begrijp dat u als minister van Erfgoed, maar ook van Toerisme altijd beide bekijkt, maar ik denk ook dat erfgoed meer dan dat moet zijn en dat men ergens een balans moet hebben tussen het erfgoed op zich dat kan worden uitgebaat, hoe

mensen er kunnen wonen en hoe men het authentieke en vooral bij kerkhoven het intimistische karakter en de stilte zal kunnen bewaren in combinatie met de toeristische troef die u vooral beoogt.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Ik ga proberen te komen tot een gecoördineerd antwoord en ook een beetje geschiedenis te geven omdat deze vragen voor mij de aanleiding waren om even terug te keren in het verleden van dit dossier waarin vroeger al heel wat gebeurd is en ook al heel wat beslist werd. Ik wil vooraf zeggen, een beetje ingaand op de laatste discussies, dat er een aantal zaken tegelijk lopen die heel belangrijk zijn voor de Westhoek. Er is inderdaad het toeristische aspect, voorzitter, waar we heel veel in willen investeren. Ik ben ervan overtuigd dat het een belangrijke impuls kan geven voor de Westhoek op economisch en toeristisch vlak. Het is een troef van Vlaanderen die zorgt voor tewerkstelling in de streek, die heel specifieke kenmerken heeft, die de frontzone is, die geen aaneengeschaald stedelijk gebied is en waar nog een paar van de laatste echte plattelandsdorpen van Vlaanderen zijn, waar zich geen grote industrie bevindt en waar de troeven van die frontzone kunnen worden uitgespeeld. Dat gebeurt nu met goed succes.

Ik kom heel vaak in de streek, op allerlei herinneringsplaatsen en ik moet zeggen dat toerisme en erfgoed daar niet tegenover elkaar staan. U moet eens naar Tyne Cot gaan. Ik denk dat het een van de meest bezochte monumenten is. Ik kom daar heel veel, soms een keer per week. Ik ga daar graag een beetje wandelen en nadenken. Er komen heel veel mensen, maar het is geen toerisme dat op andere plaatsen vaak choquerend is en waar men geconfronteerd wordt met mensen die de plaats onteren of ontheiligen. Iedereen die er komt, doet dat met grote piëteit. De zaken zijn combineerbaar. Ik moet zeggen dat alle plannen die nu ingediend zijn, schitterende initiatieven zijn. Er zijn er veel te veel, want we hebben maar 15 miljoen euro. Dat is eigenlijk veel geld, maar er zijn heel veel plannen ingediend voor meer bedragen. Het zijn allemaal heel bijzondere en goede plannen die heel nuttig zijn en daarbij een aanvulling vormen.

Een andere zaak is het internationale aspect. De heer Caron verwijst terecht naar wat op de website staat. Op de website van het Departement internationaal Vlaanderen staat hopelijk ook nog meer. Het is immers ook de bedoeling om daar een internationale dimensie aan te geven, alsook een vredesdimensie. U herinnert zich de Verklaring van Ieper. Die contacten worden voortgezet. Er zijn samenwerkingsakkoorden van het Departement internationaal Vlaanderen met andere landen. Ook dat wordt verder uitgewerkt. Een aantal van die gemeentebesturen wil ook heel sterk inzetten op dat internationale karakter en op het aantrekken van mensen uit het buitenland, ook met speciale ontmoetingsplaatsen en dergelijke meer.

Een volgend aspect is het Herinneringspark, een initiatief met de Vlaamse Bouwmeester. Een aantal mensen had dat idee destijds ontwikkeld. Dat project loopt nu. Het kan hier natuurlijk niet los van worden gezien. Het beoogt de ontsluiting van het landschap vanaf Nieuwpoort tot in het zuiden. Daar is een internationale wedstrijd voor uitgeschreven. Het voorstel voor gunning gaat nu naar de Inspectie van Financiën. In principe zal er binnenkort dus een gunning kunnen gebeuren. Ik heb daar de precieze gegevens niet van bij, misschien kunnen we dat eens op een ander moment bespreken.

Dat is uiteraard op een onafhankelijke manier gejureerd en behandeld. Ik heb me daar niet in gemengd, maar ik heb gehoord dat er heel veel internationale belangstelling was en dat de kwaliteit heel hoog was.

Een laatste aspect is het erfgoed. Iedereen in deze commissie zal erachter staan dat wat zo kostbaar is, alle relictten op allerlei vlakken, beschermd wordt. Een bijkomende opgave is om aan wat al beschermd is, nog de bijkomende dimensie van UNESCO-werelderfgoed te proberen geven. Dat is geen zekerheid, welk voorstel we ook indienen.

Maar die bescherming moet sowieso gebeuren, laat daar geen twijfel over bestaan. Die lijn is getrokken door voorgangers en wordt nu ook doorgezet. Ik heb een beetje gegraven in de geschiedenis van dit dossier, en het eerste wat ik ervan terugvind, is een mededeling van toenmalig minister Van Grembergen van 13 juli 2001. Die laat weten dat hij als minister, bevoegd voor Monumenten en Landschappen, het oorlogserfgoed van Wereldoorlog I zou voordragen voor een erkenning als UNESCO-werelderfgoed. Ook in latere persmededelingen van de heer Van Grembergen lezen we dat hij de oorlogskerkhoven en -gedenktekens in de Vlaamse Westhoek wil opnemen in de lijst van het culturele werelderfgoed.

In 2002 liet België als lidstaat zijn indicatieve werelderfgoedlijst bij UNESCO aanvullen en actualiseren. Onder meer het voorstel van de heer Van Grembergen, om de getuigen van Wereldoorlog I te laten erkennen als werelderfgoed, werd opgenomen op die indicatieve lijst. Het voorstel luidde: 'Lieux de mémoire et monuments de la Grande Guerre'. De bijbehorende tekst geeft duidelijk aan dat het voorstel zich niet meer wil beperken tot enkel de oorlogskerkhoven en -gedenktekens. Ik citeer: "La région conserve de plus des éléments de l'architecture militaire tels que bunkers, miradors etcetera qu'il faudra également prendre en considération." De uitbreiding die toen, in 2002, voorlag, betrof dus de monumenten en de materiële constructies.

Het was de bedoeling om tot een selectie van relictten te komen, omdat die een representatieve getuigenis vormen van die verschrikkelijke oorlog. Ik wil ook benadrukken dat er op dat moment geen sprake was van het beschermen van gebieden. Om de meest representatieve oorlogrelictten te kunnen selecteren en voordragen aan UNESCO, wilde Vlaanderen werk maken van de inventarisatie van het oorlogserfgoed. Ik citeer opnieuw: "Dès 2004 permettra la vue d'ensemble ainsi obtenue permettre de juger s'il vaudra ou non sélectionner des cas représentatifs."

Ten gevolge van die beslissingen is dan tussen 2002 en 2005 een grootschalig inventarisatieproject gehouden van het bouwkundige erfgoed van Wereldoorlog I. Ik wil benadrukken dat dat een samenwerkingsverband was tussen de provincie West-Vlaanderen en het toenmalige Monumenten en Landschappen.

De klemtoon lag op de inventarisatie van materiële en bovengrondse relictten, zoals bunkers, schuilplaatsen, gedenktekens, militaire begraafplaatsen en noodwoningen. In 2007 is die inventaris gekoppeld aan de VIOE-databank van het bouwkundige erfgoed, zodat die informatie vlot ontsloten kon worden voor het grote en geïnteresseerde publiek. Je kunt dat allemaal terugvinden op de website van VIOE.

Gedurende die periode is het UNESCO-dossier voor de Westhoek steeds gedragen door de betrokken partners en de lokale besturen. Die gedragenheid door de lokale overheden is bijzonder belangrijk, mijnheer Caron, omdat je met beheersplannen moet werken. Ik refereer even aan onze discussie van daarstraks over Brugge: je moet meer doen dan het alleen maar voordragen, je moet er ook plannen rond hebben. Die gedragenheid was er, en er was zelfs een heel goede samenwerking op dat moment, zoals ik eerder al zei.

Iemand vroeg naar de regeringsbeslissingen, maar die zijn er bij mijn weten niet. Het dossier is tijdens de vorige regeerperiode grotere proporties gaan aannemen tussen 2006 en 2009. De heer Van Mechelen, die toen bevoegd was voor Onroerend Erfgoed, heeft het toen gehad over de hele frontzone. Die was volgens berekeningen van de Inspectie van Financiën 600 vierkante kilometer groot. Daarbij zou dan een inventaris moeten worden gemaakt.

De heer Van Mechelen zei dat men zich niet zou beperken tot de bescherming van relictten. Met de hulp van het instrument 'ankerplaatsen-erfgoedlandschappen' wou hij grotere gebieden, onder meer slagvelden, behouden en beheren. Een voorbeeld, dat ook in een vraag om uitleg werd aangehaald, is de Ieperboog, 28 kilometer lang en 8 kilometer breed. Ik heb echter geen officieel standpunt van de Vlaamse Regering teruggevonden. Het kan zijn dat het bestaat, maar de administratie heeft geen weet van een regeringsbeslissing die zegt dat het

standpunt van 2002 wordt aangepast om tot een totale, omvattende benadering van die zone van 600 vierkante kilometer te komen.

In de beleidsbrief van 2006-2007 kondigde de minister aan om een actieplan op te stellen voor 'het inventariseren, het behoud en de eventuele bescherming van erfgoed uit de Eerste Wereldoorlog'. Dat actieplan was noodzakelijk om tot die verruimde visie inzake het UNESCO-dossier te komen. In die beleidsbrief werd ook aangekondigd dat daar de nodige financiële middelen voor zouden worden uitgetrokken.

De inventaris van 2005, collega's, voldeed duidelijk niet meer aan die optie. Het VIOE kreeg daarom de opdracht om de integrale inventaris, met bijhorend waarderingsonderzoek, vorm te geven. Die inventaris is gestart. Er zijn verschillende beschermingsdossiers van bouwkundige relictten opgestart. Een aantal daarvan is ook al afgerond.

Bij mijn aantreden als minister heb ik die situatie geërfd. Ik heb geen actieplan aangetroffen. De inventaris moest ook nog beginnen. Die is gestart in november 2009. Ik had bij mijn aantreden dus alleen nog maar de inventaris die was uitgevoerd onder het ministerschap van Paul Van Grembergen. Door het feit dat de inventaris nog moest worden uitgevoerd, zal het duren tot midden 2011 voor we erover kunnen beschikken. Het beschermingstraject is volledig afhankelijk van het inventarisatietraject. De beschermingskalender zou dus pas in 2011 kunnen worden afgerond.

Ik heb dan bekeken hoe we dat instrumenteel kunnen aanpakken. Ik ben doorgegaan op de idee om heel dat gebied op de een of andere manier te kunnen voordragen als werelderfgoed bij UNESCO. Dat is een enorm gebied. Het is niet evident om daar een coherente visie voor te ontwikkelen. De ankerplaatsen zijn volgens de administratie geen werkbaar instrument gebleken. Het instrument van de ankerplaats heeft zich tot nu toe op slechts één plaats vertaald tot een erfgoedlandschap, met name voor een park in Brasschaat. Het is dan ook heel delicaat om de ontwikkeling van een heel groot gebied, de hele Westhoek, te laten afhangen van een instrument waarvan we momenteel nog niet kunnen inschatten wat de voor- en nadelen zijn. Op zich is de ankerplaats niet het beschermingsinstrument, het creëert wel een zorgplicht voor overheden, dus ook voor lokale overheden. Het was een voornemen, een plan, een optie die op heel wat bezwaren stuitte, vooral dan van de lokale overheden.

Het is de bedoeling om het UNESCO-dossier ten laatste in 2013 in te dienen in functie van een eventuele erkenning in 2014. Zelfs wanneer die inventaris midden 2011 klaar is, kan men, met de creatie van het nodige draagvlak en met voldoende structureel lokaal overleg, niet klaar zijn tegen 2013. Het is niet de bedoeling om die ankerplaatsen vast te leggen boven de hoofden van de lokale besturen. Het is de bedoeling dat te doen in overleg en participatie met de lokale overheden zodat zij zoveel mogelijk betrokken worden bij het voorstel tot erkenning als werelderfgoed.

Een eerste toelichting op het Westhoekoverleg alsook een eerste overleg met de provincie West-Vlaanderen is al gebeurd. Ik wil dat overleg structureel voortzetten.

Zoals eerder al gezegd heb ik mijn twijfels over het instrument van de ankerplaats. Er is overleg geweest met de diverse administraties. Uiteindelijk is op 23 september jongstleden beslist niet meer te werken met het instrument van de ankerplaatsen.

Wat het instrument van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV) betreft, heeft de heer Van Mechelen gelijk. Ik heb in de commissie gezegd dat het een voorstel was dat door mijn administratie geformuleerd was om te werken met een specifieke gewestelijke stedenbouwkundige verordening voor de projectzone. Tegelijkertijd heb ik er ook bij gezegd dat ik daarover overleg pleeg met minister Muylers en met onze beider administraties, het departement RWO, Ruimte en Erfgoed en het VIOE.

Op een schriftelijke vraag van 22 juni, enkele weken na die vraag om uitleg, heb ik gezegd dat mijn administratie momenteel een onderzoek voert naar de verschillende instrumenten,

waaronder de GSV, die kunnen worden ingezet in functie van het behoud van de slagvelden. Op basis van de afweging van de diverse voor- en nadelen, heb ik gezegd te zullen concluderen wat de toepassingsmogelijkheden zijn van ieder instrument, en dus ook de GSV, in functie van het behoud van de slagvelden.

Het overleg met minister Muylers en met de diverse administraties heeft regelmatig plaatsgevonden in de zomer waarbij de juridisch-technische mogelijkheden van het instrument zijn onderzocht voor het UNESCO-dossier Wereldoorlog I. Het instrument voor dat omvangrijke gebied van meer dan 600 vierkante kilometer, bleek niet functioneel. Het gebied is ook enorm divers en complex, waardoor het onmogelijk is om via gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen te komen tot een duurzaam behoud en beheer van het aanwezige erfgoed.

Na uitvoerig overleg is op 23 september beslist dat deze optie niet kan leiden tot de doelstelling die we voor ogen hebben. Ik heb dan ook niet beslist om de actie stop te zetten, om tot een erkenning te komen van het werelderfgoed door UNESCO. Ik heb beslist dat we moeten inzetten op een andere aanpak. Ik blijf inzetten op de bescherming van de monumenten. Dat is een constante in het Vlaamse beleid.

Bijkomend aan die relictten en die lieux de mémoire die op de aanvankelijke lijst stonden, wil ik ook selectief kleinere landschapsgehelen of archeologische sites beschermen als landschap en eventueel ook ruimtelijk verankeren waar dat kan.

Door de nadruk te leggen op relictten in plaats van gebieden, keer ik grotendeels terug naar het originele voorstel van 2002. Het grote verschil is wel dat ik een integrale aanpak beoog, waarbij niet alleen bouwkundig erfgoed maar ook landschapselementen en archeologische relictten kunnen worden opgenomen in het UNESCO-dossier.

Mijn administratie heeft bekeken welke beschermingsinstrumenten het best worden ingezet, want zoals de heer Verfaillie terecht opmerkt, verlangt de UNESCO dat de beschermingen eerst op nationaal niveau worden gerealiseerd, vooraleer kan worden overgegaan tot een UNESCO-erkenning.

Wat het beschermingstraject betreft, zal ik kiezen voor twee sporen. Het eerste beschermingsspoor richt zich op de bescherming van het bouwkundig erfgoed. Het betreft materiële en bovengrondse relictten zoals militaire begraafplaatsen, gedenktekens, bunkers, schuilplaatsen en noodwoningen. De beschermingen staan in functie van de herdenkingen van de Eerste Wereldoorlog en beperken zich trouwens niet tot West-Vlaanderen. De beschermingen bevatten dus veel meer dossiers dan diegene die aan de UNESCO worden voorgelegd.

Het bouwkundig erfgoed dat is beschermd of zal worden beschermd, is geselecteerd op basis van de inventaris Bouwkundig Erfgoed van de Eerste Wereldoorlog die gerealiseerd is tussen 2002 en 2005. Het is een beleid dat is gevoerd vanaf minister Van Grembergen en minister Van Mechelen tot nu. Vroeger zijn er al meerdere beschermingsdossiers afgerond. De beschermingen van militaire begraafplaatsen zijn afgerond voor heel Vlaanderen, niet alleen voor West-Vlaanderen. De gedenktekens zijn afgerond voor West- en Oost-Vlaanderen. Er zijn ook nog kleinere dossiers zoals noodwoningen. Vorige week zijn er nog beschermd in Ieper, Kortemark en Veurne.

In 2011 staan volgende dossiers op de beschermingsagenda: noodwoningen, bunkers in de frontstreek, oorlogsgedenktekens in Limburg en bunkerlinies in Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

Een tweede beschermingsspoor betreft landschappen zoals typerende zichtassen en verdedigingslijnes enerzijds, maar ook archeologische sporen en sites anderzijds. Net zoals dat eerste spoor zullen ook deze beschermingsdossiers zich niet beperken tot de provincie West-Vlaanderen. De te beschermen landschappen of archeologische sites in de Westhoek

zullen worden geselecteerd op basis van de multidisciplinaire inventaris en de bijhorende waardering die medio 2011 zal worden opgeleverd. Omdat deze inventaris nog niet is afgerond, kan ik u dus nog geen beschermingskalender voorleggen. Ik kan dus ook nog niet zeggen wat de prioritair gebieden zullen zijn omdat er moet worden gewacht op de inventarisatie om keuzes te kunnen maken.

Er is dus een tweeledige inzet van instrumenten. Er zijn de klassieke beschermingsinstrumenten als monumenten, landschappen of archeologische sites. En er is de verankering van erfgoedwaarden in RUP's. Met behulp van de integrale inventaris, die midden 2011 klaar zal zijn, wil ik in overleg gaan met de provincie en de betrokken gemeenten met de vraag om de aanwezige erfgoedwaarden zoveel mogelijk te verankeren in de provinciale en gemeentelijke RUP's die zij zullen opstellen of in opmaak zijn. In het kader van de projectoproepen zijn er nu al steden en gemeenten die er spontaan mee bezig zijn. Bijvoorbeeld Ieper en Zonnebeke zijn bezig met de opmaak van omvattende RUP's om die sites op te nemen en de ontsluiting ervan mee te realiseren, soms met inbegrip van het aanleggen van wandelwegen. De verankering in de RUP's kan dus een zeer goed instrument zijn.

Andere beleidsvelden zoals landbouw en natuur binnen de AGNAS-procedure, ga ik ook proberen te betrekken. AGNAS is het afbakenen van de gebieden van de agrarische en natuurlijke structuur. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wil immers de open ruimte in het buitengebied maximaal vrijwaren voor landbouw, natuur en bos. Daarom worden de lopende planningsprocessen voor landbouw, natuur en bos maximaal op elkaar afgestemd binnen de AGNAS-structuur. Via een structureel overleg met landbouw en natuur hoop ik bij de lopende planningsprocessen binnen de AGNAS-structuur, de erfgoedwaarden zoveel mogelijk te laten verankeren.

Voor diegenen die eraan zouden twijfelen, wil ik zeer uitdrukkelijk zeggen dat ik wel degelijk oog en zorg heb voor de ruimtelijke inpassing van het aanwezige erfgoed. Ik denk dat het instrument van verankering in RUP's die door partners worden opgesteld – al dan niet via de aanduiding van ankerplaatsen en de vertaling naar erfgoedlandschappen –, zullen leiden tot een veel groter draagvlak en dus ook een beter behoud, beheer en ontsluiting van de aanwezige erfgoedwaarden. Het aspect van het lokale beheer, de lokale planning en de lokale inzet daarvoor, is zeer belangrijk. We hebben dat eerder ook al gezien bij het UNESCO-dossier voor Brugge. Ik denk dat op die manier de werkwijze die nu wordt voorgesteld, kan leiden, na het afronden van de inventaris, tot een gedragen beschermings- en aanduidingstraject. De administratie werkt er in ieder geval heel sterk aan om het dossier nog te kunnen afronden in 2013.

Mevrouw Poleyn informeerde naar de aard van de vooropgestelde projectzone. Het integrale inventarisatieproject gebeurt in de zogenaamde frontzone, van Nieuwpoort tot Mesen, waar het zwaartepunt van de krijgsverrichtingen van de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen lag. Deze frontzone doorloopt 15 gemeenten: Nieuwpoort, Middelkerke, Diksmuide, Lo-Reninge, Houthulst, Staden, Langemark-Poelkapelle, Ieper, Zonnebeke, Heuvelland, Mesen, Koksijde, Veurne, Moorslede en Wervik. Gezien het belang van het landschap in het verhaal van de Eerste Wereldoorlog, is het noodzakelijk dat ook de op dit ogenblik gekende waardevolle landschappen, zoals beschreven in de landschapsatlas, die geheel of gedeeltelijk overlappen met deze frontzone, worden meegenomen. Hierdoor worden ook volgende gemeenten verder betrokken: Alveringem, Poperinge en Kortemark.

Ik wil nogmaals benadrukken dat deze projectzone gericht is op de integratie van alle aanwezige erfgoedwaarden. Wat zal worden geïnventariseerd, zal niet automatisch worden beschermd. Enkel de op Vlaams niveau meest unieke en representatieve relictten zullen worden beschermd, en een selectie hiervan zal aan de UNESCO worden voorgedragen om te worden erkend.

Ik wil concluderen met een aantal bedenkingen. Ik blijf inzetten op overleg en participatie. Het is belangrijk om procedures te vinden waarbij we de lokale overheden meekrijgen. Ik

ervaar absoluut geen weerstand bij de lokale overheden tegen de voordracht als UNESCO-werelderfgoed. Ik ervaar alleen bezorgdheid, waarschijnlijk werd men een beetje opgeschrikt door wat zich in Brugge voordoet, over de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingskansen. Ik begrijp dat die bezorgdheid ook hier door diverse sprekers gedeeld wordt.

Het UNESCO-dossier zal voldoende gewicht en overtuigingskracht blijven hebben als we ons focussen op de meest representatieve relictten van WOI. Ik denk niet dat we een grotere impact op UNESCO kunnen hebben door hele gebieden op te nemen. Met deze aanpak gaan we sowieso ruimer dan het aanvankelijke voorstel van kerkhoven en gedenktekens, want we zullen er ook archeologische sites en landschappen in opnemen. Als men er in 2002 van overtuigd was dat het kon met de oorlogskerkhoven en gedenktekens, kan het dossier met de verruiming alleen maar aan kracht winnen. Ik beklemtoon dat we inzetten op kwaliteit eerder dan op kwantiteit.

Het beschermingstraject, het onderzoeken, het inventariseren, het beschermen, het beheren, en het ontsluiten, is ruimer dan de relictten die we inzake WOI zullen voorleggen. Het centrale gegeven hierbij is het behoud en het beheer van de erfgoedwaarden, niet alleen in functie van de herdenking van de Grote Oorlog, we willen dit erfgoed ook bewaren voor alle komende generaties. Het is uiteraard zo dat een erkenning door UNESCO een kers op de taart zou zijn, maar de bescherming staat bij mij voorop, dat is het belangrijkste gegeven.

Ik wil waarschuwen voor al te grote verwachtingen bij de erkenning door UNESCO. Heel veel factoren zijn op dit ogenblik niet zo gunstig. Door de landen van buiten Europa wordt gezegd dat West-Europa nu al overbedeeld is inzake erkenning van werelderfgoed. Anderzijds ben ik ervan overtuigd dat, zoals diverse sprekers hier al opmerkten, het slagveld van WOI bijzonder uniek en waardevol is en we dus intrinsieke kwaliteiten en troeven hebben. Het zal niet evident zijn.

Frankrijk heeft al aangegeven dat het daar minder prioritair is. Hoe dan ook stelt Frankrijk niet te streven naar een erkenning voor 2014. Ik heb mijn Franse collega's hierover aangeschreven, zowel minister Mitterand, die bevoegd is voor cultuur en communicatie, als minister Borloo, die bevoegd is voor ecologie, energie, duurzame ontwikkeling en de zee. Ik heb ook Waals minister Lutgen aangeschreven, want die is ook bevoegd ter zake. Ik heb van hen nog geen officiële reactie ontvangen. Mevrouw Poleyn, u informeerde naar de samenstelling en de opdracht van het begeleidende wetenschappelijke comité. Dat comité wil ik proberen samen te stellen in samenwerking met Frankrijk en Wallonië. Ook de precieze opdracht ervan zou ik graag samen met hen bepalen.

Vanuit het projectsecretariaat Herdenking Grote Oorlog zijn er wel al werkvergaderingen geweest. Het meest recente dateert van 15 september, en vond plaats met vertegenwoordigers van het departement Meuse en van de Franse academische wereld. Die gesprekken zullen, waarschijnlijk in januari, resulteren in een vergadering met vertegenwoordigers van alle betrokken Franse departementen. Ook Frankrijk zal hiervoor uitgenodigd worden, maar volgens de laatste berichten van de Franse regering zal dit worden gedelegeerd aan de departementen.

Ik wil er ook op wijzen dat vooral de grotere UNESCO-landen, de VS, Rusland en China, om politieke redenen heel terughoudend, zo niet negatief en argwanend, staan tegenover de erkenning van slagvelden als werelderfgoed. Ze vrezen daar een precedentswaarde in te zien en men refereert dan aan andere conflicten zoals Wounded Knee en Vietnam. Die landen zijn niet onze spontane partners, het omgekeerde is waar, maar wij hebben sterke intrinsieke kwaliteiten om het dossier te bepleiten.

Guy Debonnet van het UNESCO 'World Heritage Centre' heeft laten weten dat er over ons dossier zeker te praten valt, maar dat het niet evident zal zijn om een dergelijke site op de lijst te plaatsen. Toch blijf ik erin geloven, en ik meen dat we dat met zijn allen moeten doen. Het is bijzonder belangrijk om de erkenning binnen te halen, ook al moet ik ook hier weer een

nuance aanbrengen. Sinds 2001 hebben we één lijn getrokken, de lijn Van Grembergen-Van Mechelen-Bourgeois, en gesteld dat de beschermingen moeten gebeuren om het erfgoed te bewaren. Dat zijn we aan onszelf verplicht, los van de UNESCO-erkenning.

Bij het dossier-Brugge heb ik al gezegd dat er geen economische studies zijn over de waarde van een erkenning en daarom herhaal ik het beeld dat ik al heb gebruikt: het is een kers op de taart. We willen nu eerst de taart klaarmaken en ervoor zorgen dat we een brede bescherming hebben zodat we voor heel het grondgebied kunnen zorgen voor het behoud van het erfgoed om het door te geven aan wie na ons komt, en vooral ook om er een zinvolle toeristische activiteit rond te ontwikkelen.

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Voorzitter, ik wil de minister bedanken voor zijn antwoord en ik noteer dat hij in dezen een grote verantwoordelijkheid geeft aan de lokale besturen. Dat zien we graag en dat past ook in de subsidiariteit en in andere plannen waarmee we in andere commissies bezig zijn. Ik kan het alleen maar toejuichen om grote verantwoordelijkheid te geven aan de lokale besturen. Mijnheer Caron, na de uiteenzetting van de minister hebt u nu misschien een iets andere zienswijze.

Ik denk dat we moeten uitgaan van twee principes. Er moet respect zijn voor het verleden en dat verleden moet alle kansen geven voor de toekomst. We moeten echter ook andere kansen bieden en geven voor de toekomst in de Westhoek. Het oorlogsverleden is zeer belangrijk. Ik ben me daar terdege van bewust. De minister heeft aangehaald dat heel wat gemeenten al dossiers hebben ingediend om te kunnen rekenen op de subsidiëring door de Vlaamse overheid om een aantal nieuwe initiatieven te nemen inzake 2014-2018. Ondanks het belangrijke oorlogsverleden mogen we niet vergeten dat we onze regio ook op economisch vlak en op andere vlakken alle kansen moeten bieden voor ontwikkeling.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Minister, ik dank u voor het heel omstandig antwoord. Het antwoord ligt geheel in de lijn van de visie van onze fractie tijdens de afgelopen jaren in deze commissie. Ik ben ook verheugd dat vooral het maatschappelijk draagvlak en structureel overleg een heel belangrijke plaats inneemt in dit dossier. Uw aanpak willen we eveneens graag ondersteunen.

Mijnheer Caron, net zoals de heer Verfaillie heb ook ik de afgelopen jaren de nodige aandacht voor het erfgoed gehad in deze commissie. Er werd gesuggereerd dat dit niet het geval is. Ik onderschrijf evenmin uw thesis dat de bescherming van het erfgoed geen invloed zou hebben op de economische ontwikkeling van een regio, van een streek. Ik zal de discussie niet voeren, mijnheer Caron. Dat zou ons veel te ver leiden. U kent ongetwijfeld het dossier over Pilkem Ridge. Het werd even aangehaald door de heer Vandaele. Pilkem Ridge werd beschermd, waardoor de A19 niet kon worden doorgetrokken. Enkele jaren nadien betoogt u dan tegen de verbreding van de N8, waardoor een hele streek niet ontsloten kan worden.

Mevrouw Van Volcem, u hebt een opmerking gemaakt over de overdreven toeristische impact van het dossier. Net zoals de minister vind ik dat de impact van het toerisme een enorm goede zaak is voor de economie en de tewerkstelling in de regio.

Mevrouw Mercedes Van Volcem: U mag me niet verkeerd begrijpen. Ik ben ook voor toerisme.

De heer Stefaan Sintobin: Net zoals de minister bezoek ik regelmatig Tyne Cot. Ondanks de vele toeristen, is er de nodige piëteit. Men kan niet zeggen dat het echt om massatoerisme gaat.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik dank u voor uw zeer uitputtend antwoord. We hebben een antwoord gekregen op onze vragen.

Ik feliciteer u om het besef dat het misschien niet haalbaar was om met de ankerpunten en gewestelijk stedenbouwkundige verordeningen verder te gaan. Wat het alternatief betreft dat u nu aan het opbouwen bent via de inventaris en daarna de bescherming van landschappen en archeologische sites, roep ik u op om zodra er duidelijkheid bestaat over de betrokken gebieden, zo snel mogelijk overleg te plegen met de betrokken gemeenten en provincie, eventueel ook met verenigingen van landbouwers en bedrijven. Op die manier kunt u snel klaarheid scheppen over de impact van een bescherming, al is het op kleinere schaal. Men weet dan vooraf waarover het gaat en wat de mogelijke gevolgen zijn, zodat we niet zoals nu misschien onnodig paniek creëren.

Ik vind het ook wel goed dat u dat in het algemene beleid Ruimtelijke Ordening, zoals de RUP's, opneemt en in de afbakening van het agrarisch gebied. Maar ook daar ben ik een groot voorstander van overleg met de betrokkenen.

Bijkomend stel ik voor om meer nadruk te leggen op de kansen en opportuniteiten, niet alleen vanuit toeristisch oogpunt, maar ook vanuit andere, misschien financiële, die er zijn voor de gemeenten, de eigenaars, de gebruikers van de landschappen.

Ik zou u ook willen aansporen ambitieus te blijven voor de erkenning zelf als werelderfgoed bij de UNESCO en de collega's van Wallonië en Frankrijk aan te sporen om verder te gaan met de procedure, het wetenschappelijk comité samen te stellen en die aanvraag effectief in te dienen. We moeten ervoor zorgen dat we op het punt van de bescherming niet gepakt kunnen worden. Als men dat om politieke redenen niet wil doen, dan is dat de verantwoordelijkheid van een of andere raad van bestuur of UNESCO zelf. Maar wij moeten ervoor zorgen dat onze dossiers goed zijn opgesteld zodat we niet gepakt kunnen worden op procedurefouten.

Ik vind het ten slotte heel belangrijk dat bij de herdenking van '14-'18 het landschap, al dan niet beschermd, te gebruiken als een soort ontsluiting van het verhaal over wat er is gebeurd. U bent ook coördinerend minister voor de herdenking van '14-'18. Ik wil er u toch op wijzen dat het niet alleen maar om een toeristisch, een erfgoedaspect en een ruimtelijke of geografische ontsluiting gaat, maar ook om een ontsluiting voor de mensen, om een sociale ontsluiting. Dat geldt niet alleen voor de buitenlanders die hier hebben gevochten en wier familie hier op bezoek komt, maar ook voor de eigen bevolking. En dat vergeten we al te vaak. We hebben een heel aspect van herinneringseducatie, heel wat initiatieven worden genomen in de regio. Ook de landschappen kunnen heel wat interessante methodieken opleveren om onze eigen kinderen in de Westhoek, in Vlaanderen, zelfs in heel België te vertellen wat er 100 jaar geleden is gebeurd en hoe die herinnering tot meer vrede zou moeten kunnen leiden. Ik zou graag hebben dat het verhaal over oorlog en vrede mee wordt opgenomen in het aspect erfgoed.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Ik onthoud twee zaken. In juni hebben wij het meest voor de hand liggende instrument, de ankerplaatsen, al of niet omgezet naar erfgoedlandschap, verlaten. Toen werd het instrument van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening aangekondigd. Ik heb begrepen dat we dit vandaag begraven. We keren nu terug naar de klassieke beschermingsmethodes, die vanzelfsprekend erg waardevol blijven. We zijn daar zeer intensief mee gestart, al was het maar om datgene te beschermen waarvan iedereen dacht dat het al lang beschermd was: onze militaire begraafplaatsen. Minister, ik vrees dat we er op deze manier nooit zullen komen.

Minister, u eindigt met te zeggen dat de UNESCO het ook niet ziet zitten om de slagvelden als Werelderfgoed te bewaren. Bij mijn weten zijn al die zones in Frankrijk al als 'lieu de mémoire' beschermd. Bijvoorbeeld in Verdun en omstreken mag er gewoon niet gebouwd worden. Dat is zeer verregaand. In de Verenigde Staten zijn er slagvelden van de

Burgeroorlog geklasseerd en bewaard als werelderfgoed. We moeten dus niet zo pessimistisch zijn. Maar als we het natuurlijk niet eens zijn over de instrumenten die we inzetten om ons doel te bereiken, de definitieve bescherming van dat waardevolle erfgoed, zullen we nooit aan de streep geraken. Ik vrees dat we hier de kans hebben gemist om iets historisch te doen. Laat de geschiedenis daar dan maar over oordelen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, het valt mij op dat u heel hard uw best doet om aan te tonen dat u het dossier een warm hart toedraagt en dat u ook alle instrumenten wilt inzetten om tot bescherming te komen en om met zorg met dat erfgoed om te gaan. Anderzijds merk ik in deze vergadering bij een aantal collega's, aan hun schriftuur en aan hun manier van spreken, een zeer groot voorbehoud tegen een te erfgoedberichte benadering. Ik merk een grote dubbelzinnigheid.

Minister, ik voel dat ook bij u aan. U wilt er wel voor gaan, maar u wordt zeer sterk afgeremd door collega's om niet te hard door te rijden. U wilt op kop rijden en goed doortrekken, maar het is wel duidelijk dat er niemand uit het peloton mag lossen. Daardoor dreigt u, zoals de heer Van Mechelen zegt, noch mossel noch vis over te houden. We zullen gelukkig wel die sites hebben beschermd, we zullen een stukje van die waardevolle landschappen hebben beschermd. Het is niet niets, maar het mist de wervende kracht van het grote verhaal, dat ook een maatschappelijk belang heeft. Het gaat niet alleen om materieel erfgoed, maar ook om mentaal erfgoed. Dat heeft een onwaarschijnlijk grote betekenis.

De naam 'UNESCO' wordt in Vlaanderen langzamerhand een verwijtterm. Dat is geen kwaliteitslabel meer. "Opgepast, de UNESCO komt weer kijken, laat ons maar gaan lopen." Men put zich dan uit om een bocht te nemen, en dan probeert men toch een aantal dingen te realiseren.

Minister, ik twijfel niet aan uw goede intenties. Ik wens u toe dat u moedig en koppig doorzet in dat dossier en dat dat wervende verhaal terugkeert, met zijn – terecht – grote ambitie.

Mijnheer Sintobin, ik ben niet de doodgraver van de economische ontwikkeling van die streek. Verre van. Ook niet op het vlak van mobiliteit en zeker niet op het vlak van natuur. Er is daar nog heel veel werk te doen.

De mentaliteit verandert. In 2001 en 2002 vonden we het al een grote stap als we die relictten zouden beschermen. We zijn bijna 10 jaar later en we komen dichterbij de herdenking van die oorlog. Daarom wordt het des te belangrijker.

Met enkele bestuurders en leden van dit parlement gaan we binnen 2 weken naar Verdun. Ik zal daar navragen hoe de politieke verantwoordelijken daar met dit dossier omgaan. Al zeg ik het van mezelf, ik ben een kenner van de Argonne. Dat is de streek tussen Reims en Verdun. In die frontstreek hebben vooral Amerikanen gevochten. De Voie Sacrée, u kent dat wel. Ik weet niet of men daar naar het Werelderfgoedstatuut streeft, maar men streeft er wel naar het grote verhaal. Het is zo ingebed in de streek en in alles wat er is. Ik wens dat u koppig bent en dat u dat grote verhaal in de mate van het mogelijke uitstraalt. Laat u niet kortwieken door het kortetermijndenken dat ik hier af en toe hoor. Ik hoor veel collega's eerder spreken over de bezwaren dan over de kansen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Het is niet zo dat ik het ankerplaatseninstrument laat vallen, zoals de heer Van Mechelen, die nu vertrokken is, zegt. Ik laat het vallen als gebiedsdekkend instrument. Dit zal niet werken. Dat instrument is nog maar één keer, in een park in Brasschaat, toegepast. 600 vierkante kilometer met dat instrument gebiedsdekkend aanpakken, dat is één groot vraagteken. Dat zal kolossaal veel arbeid en kolossaal veel problemen met zich meebrengen. We weten op voorhand dat we er zo niet zullen komen.

Mijnheer Caron, ik ben zeer ambitieus. Ik keer terug naar de 'lieu de mémoire'-idee maar ik breid hem uit. De gedachtegang van de heer Van Grembergen betrof de kerkhoven en later de oorlogsgedenktekens. Ik breid dit expliciet uit met de landschappen en met de archeologische sites.

Dat gebiedsdekkende instrument is niet werkbaar. Er is in heel Vlaanderen maar één groot gebied: het Zoniënwoud. Dat is een bos. Het is bijzonder moeilijk om op 600 vierkante kilometer met die instrumenten gebiedsdekkend, als ankerplaats, of met een gewestelijke ruimtelijke verordening te werken.

Dit betekent niet dat we de ambitie loslaten. Ik zal zeer ambitieus streven naar die bescherming. Dat wordt voortgezet. Dat is een constant beleid binnen de Vlaamse Regering. Ik heb recent nog noodwoningen beschermd. We maken al die beschermingen klaar.

Een groot aantal daarvan zal worden ingediend bij de UNESCO, maar wat ook belangrijk is voor het UNESCO-dossier is dat we een draagvlak hebben. Dat wordt ook mee beoordeeld door ICOMOS. We moeten dat niet noodzakelijk als negatief zien. Mijn ervaring is niet dat men tegen is. Elke vergelijking loopt mank. Er kan niet worden vergeleken met de immense ruimten die er zijn in Frankrijk of de Verenigde Staten. Vlaanderen is zo ongeveer het dichtstbevolkte gebied dat men zich maar kan voorstellen. Dat is één verstedelijkt gebied. Zelfs de Westhoek is ook al sterk doorsneden. U kent die streek ook. Dat is ook al niet meer één grote open vlakte. We moeten daar dus ook rekening mee houden.

Dat draagvlak is dus een belangrijk element. Ik ga niet op kop rijden als het peloton niet volgt. Dat betekent absoluut niet dat we onze verantwoordelijkheid niet moeten opnemen, dat we het niet moeten doen. Ik hoop dat u die indruk niet hebt. Ik ben zeer voluntaristisch wat dit betreft. Ik ga ervoor, met een heel grote gedrevenheid. Ik heb alleen willen zeggen dat de buit niet binnen is: ook als we met een sterk dossier voor de dag komen, zullen we het niet noodzakelijk halen.

Mijnheer Van Mechelen, u besluit dat ik het al niet meer zie zitten. Dat is niet waar. Ik heb gewoon willen zeggen dat het niet evident is. Er wordt geconstateerd dat er in heel West-Europa al te veel zijn. Er is sprake van een overbedeling. Het is dus zaak een goed dossier te hebben. Dat zullen we nu precies maken, met die combinatie van die monumenten en gedenktekens met die landschaps- en archeologische sites. Dat zal een kwalitatief heel sterk dossier zijn. Ik hoop dat we dat ook ruimtelijk kunnen verankeren, op een aantal plaatsen. Ik heb nu al zeer goede vooruitzichten ter zake. Ieper en Zonnebeke zijn daar al mee bezig. Ik denk dat we een heel sterk dossier kunnen maken, door een combinatie van al die verschillende elementen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de toekomstige financiering van de regionale landschappen
- 52 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de landschaps-animatoren/landschapsteams bij de regionale landschappen
- 66 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, minister, geachte leden, mijn vraag gaat over de Regionale Landschappen en de toekomstige financiering ervan. Zoals iedereen hier wel weet, zijn die Regionale Landschappen verankerd in het Natuurdecreet. Het beleidsdomein Onroerend Erfgoed heeft de voorbije 10 jaar echter een aanzienlijk deel van de financiering verzorgd. Concreet wordt daarmee een landschaps animator aangesteld en worden er ook landschapsteams gefinancierd, ook enigszins in het kader van de sociale economie.

Minister, recent was er toch wel wat opschudding, toen bleek dat het budget van 2010, dat ongeveer 2,1 miljoen euro bedraagt, zou worden herleid tot 900.000 euro. Dat is toch wel een drastische reductie. Het gaat over meer dan 40 procent. Bovendien zou men aan de vijf kleinere Regionale Landschappen, namelijk Noord-Hageland, Groene Corridor, Houtland, Meetjesland en Schelde-Durme, het volledige werkingsbudget voor Onroerend Erfgoed willen ontnemen. Dat zou natuurlijk heel verregaande gevolgen hebben. Het zou onder meer betekenen dat heel wat mogelijkheden in de landschapszorg in de aansluitende kleine bosgebieden van de groene gordel rond Brussel zouden worden geschrapt. Bekeken in het licht van de discussie van daarnet over het groene karakter van de Vlaamse Rand is dat toch wel iets heel vreemds.

Ik heb ook vernomen dat men dat idee heeft laten varen. Dat vind ik al zeer goed, voor alle duidelijkheid. Ik zal mijn vraag om uitleg dus wat heroriënteren. Ik heb begrepen dat er niet meer sprake zou zijn van een reductie tot 900.000 euro, maar tot 1,6 miljoen euro. Dat is een hele verbetering, maar het is nog altijd een besparing met 24 procent. Ik weet dat het kaasschaafprincipe wordt toegepast op alle budgetten, maar 24 procent is al een serieus mes. Dat is geen kaasschaaf meer. Naar mijn inschatting zal die 24 procent toch nog altijd heel wat drastische gevolgen hebben voor die landschapsteams.

Dat staat enigszins in contrast met wat u in uw beleidsnota hebt gesteld, namelijk dat de Regionale Landschappen en hun initiatieven moeten worden versterkt. Het staat bovendien in schril contrast met het feit dat de conceptnota voor een nieuw Onroerenderfgoeddecreet ook aandacht besteedt aan onder meer sociale economie en draagvlakverbreding: allemaal zaken waarin die Regionale Landschappen toch een belangrijke rol vervullen.

Minister, daarom wil ik u de volgende vragen stellen. Mijn vragen zullen licht gewijzigd zijn ten opzichte van die uit mijn tekst. Is het terugschroeven van die budgetten voor landschapszorg gebaseerd op een objectieve evaluatie? Wat is de precieze reden voor die maatregel? Op welke basis wilt u de budgetten in kwestie inperken? Wat zal er concreet gebeuren met die budgettering? Hoe zal de verdeling over de Regionale Landschappen gebeuren? Zal er misschien een compensatie zijn vanuit een ander beleidsdomein? Dat zou natuurlijk neerkomen op een vestzak-broekzakoperatie. Ik veronderstel dat dit niet gebeurt, maar ik wil er toch wel wat duidelijkheid over.

Wat betekent dit uiteindelijk volgens u voor de samenwerking met die sociale-economiebedrijven in het kader van het uitvoeren van talrijke terreinprojecten? Heeft het ook gevolgen voor de uitvoering van al geplande initiatieven? Dit zou ingaan vanaf 2011. Wat betekent dit voor na 2011? Zal er in 2012, 2013 en later een verdere reductie plaatsvinden? Misschien zullen we zo toch nog die 40 procent bereiken. Vindt u dat deze maatregel strookt met het Onroerenderfgoeddecreet dat in de maak is?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Voorzitter, minister, dames en heren, ik heb een vraag om uitleg ingediend naar aanleiding van de opschudding bij de Regionale Landschappen. Er waren al provinciale besturen gealarmeerd. Het is dan ook niet meer dan billijk om deze vraag te stellen.

De Regionale Landschappen werden door de administratie telefonisch verwittigd over de aanzienlijke besparing. Het cijfer werd net genoemd. Dat werd gekoppeld aan de stopzetting van de kleinste Regionale Landschappen; dat zijn de RL's die niet beschikken over 10.000

hectare ankerplaatsen. De Vlaamse administratie en andere stakeholders hebben zich tot nog toe altijd zeer lovend uitgelaten over de activiteiten van deze Regionale Landschappen.

Ik wil nog twee afgeleide effecten aanhalen die mij zeer zorgelijk stemmen. Eén, de Regionale Landschappen hebben een soort hefboomfunctie ten opzichte van de Europese budgetten. Als we gaan knippen in de werkingsmiddelen, reduceren we die hefboomfunctie grotendeels. Dat valt moeilijk te rijmen met de vaststelling dat Vlaanderen buiten proportie weinig beroep doet op Europese subsidies in vergelijking met andere regio's die blijkbaar beter de weg vinden.

Twee, er is een negatief effect op sociale-economieprojecten. Mensen die tewerkgesteld zijn in kleingroenonderhoud en dergelijke, dreigen hun job te verliezen door het stopzetten van de kleinste projecten en door het reduceren van de werkingsmiddelen van de grotere.

Dat is gekoppeld aan de datum van 1 januari 2011 die in de telefonische mededeling is genoemd. Dat is zeer kort, zeker als men mensen in opzeg moet plaatsen.

Minister, mijn vragen zijn licht aangepast aan de omstandigheden aangezien het 'besluit' is bijgestuurd. Ik zet 'besluit' tussen aanhalingstekens want ik wil eerst peilen naar de bevestiging van het nieuws. Bevestigt u de besparing, hetzij de 900.000 euro, hetzij de 1,6 miljoen euro? Kunt u duiding geven over de toekomst van de kleinere Regionale Landschappen? Hoe zit het met de timing? Houdt men januari 2011 aan? Hoe denkt men dat te organiseren? Hoe schat u het verlies aan arbeidsplaatsen in? Hoe denkt u het verlies van arbeidsplaatsen en expertise te compenseren? Ten slotte heb ik een vraag over de communicatie. Het is vrij ongebruikelijk dat een Vlaamse administratie de subsidies telefonisch stopzet. Hoe zit het daarmee?

De voorzitter: De heer Demesmaeker heeft het woord.

De heer Mark Demesmaeker: Ik sluit me aan bij de bezorgdheid en de vragen van de collega's. Ik wil tegelijk een lans breken voor de werking van de Regionale Landschappen. Ik spreek uit ervaring als medebestuurder van een Regionaal Landschap in de Vlaamse Rand rond Brussel. De Regionale Landschappen ontwikkelen activiteiten rond duurzame streekontwikkeling op basis van de huidige maar ook de potentiële kwaliteiten van landschap, natuur en streekidentiteit. Ik meen te mogen zeggen dat veel van die acties op het terrein hun vruchten beginnen af te werpen. Die vruchten zijn zichtbaar voor het grote publiek. Dat is een van de bestaansredenen van de Regionale Landschappen: de natuur dichterbij de mensen brengen.

Een Regionaal Landschap is een samenwerkingsverband met diverse partners. Zijn de Vlaamse euro's die we erin stoppen, goed besteed? Ik denk van wel, omdat elke euro een multiplicatoreffect heeft. In eerste instantie storten de gemeenten hun jaarlijkse bijdrage. Dat moet elk jaar op de gemeenteraad worden voorgelegd en verdedigd. Dan is er de provincie, en ga zo maar door. Er is dat vermenigvuldigingseffect. Het is een blijk van goed bestuur naar de andere partners om ervoor te zorgen dat de werking op een degelijk peil blijft en dat de Vlaamse overheid niet eenzijdig op een draconische manier zoals hier voorgesteld is, zou besparen. Dat lijkt me ondenkbaar.

Betreffende de Vlaamse Rand sluit ik me aan bij de opmerking van de heer Sanctorum. Ik ben gecharmeerd door zijn bezorgdheid omtrent de streek en de identiteit van de Vlaamse Rand en de groene gordel. Daar is de werking van de Regionale Landschappen toch wel cruciaal in heel dat beleid rond het behoud en versterken van de groene gordel. Ik kan tal van voorbeelden geven waarin dat inderdaad het geval is. We hebben bijvoorbeeld in een van de grotere Regionale Landschappen – Zenne, Zuun & Zoniën – nu een strategisch project ruimtelijke ordening ingediend met enkele gemeenten die langs de Zenne liggen. We willen daar de versnippering tegengaan en beginnen met een openruimtenetwerk te creëren.

Mijnheer Sanctorum, samen met u hoop ik dat we het Vlaamse karakter van de Vlaamse Rand rond Brussel kunnen bewaren in de mate dat we de open ruimte en het groene karakter kunnen versterken. Ook lokaal zijn er heel wat trekkers die samenwerken aan heel waardevolle projecten en die erop rekenen dat de werking van de Regionale Landschappen wordt voortgezet op een behoorlijk peil. Besparingen moeten, elk domein moet zijn duit in het zakje doen en dat kan ook. De soep zal niet zo heet worden gegeten als de heer Sanctorum ze heeft opgediend.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Afgelopen zomer was er grote onrust bij de Regionale Landschappen door de reductie van een toelage en door het bericht dat de werking van de landschapsteams zou worden stopgezet. De vraagstellers beklemtonen het belang van de landschapsteams en ik sluit me daar bij aan.

Ze hebben een heel belangrijke taak bij de uitbouw van kleine landschapswerken. Ze vervullen een sociale taak, want vaak worden de werken uitgevoerd door sociale-economie-bedrijven. De teams spelen in op vrijwillige vragen van particulieren, private en publieke organisaties. Ook ik kan een lange lijst opsommen van realisaties door de landschapsteams in mijn regio, maar dat zou ons hier te ver leiden. Ondertussen is er goed nieuws gekomen over het voortbestaan van de landschapsteams. Minister, ik zou graag horen dat u dat hier bevestigt.

Ik wil nog even stilstaan bij de conceptnota Onroerend Erfgoed. Er is nu een nieuw Erfgoeddecreet in voorbereiding. Naar verluidt zou er in dit kader meer initiatief worden doorgeschoven naar de gemeenten via de oprichting van intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten. Hierbij rijst de vraag of die diensten niet in het vaarwater zouden komen van de huidige Regionale Landschappen, wier werking door de lokale en de provinciale besturen en door de particulieren positief wordt geëvalueerd.

Minister, is het de bedoeling dat de intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten en de Regionale Landschappen naast elkaar kunnen blijven bestaan?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Ook de N-VA hecht waarde aan de Regionale Landschappen. Wij hebben overleg gehad met de minister om mee te zoeken naar een voorlopige oplossing. Die is er nu. We moeten ook een duurzame regeling voor de toekomst uitwerken. Daarvoor hebben we een luisterend oor gevonden bij de minister. Dus zal de soep wellicht niet zo heet worden gegeten als ze wordt opgediend.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: De Regionale Landschappen waren aanvankelijk een doelgroep-instrument van het natuurbeleid, op basis van artikel 54 van het decreet van 21 oktober 1997. Sinds een decreetwijziging van 2001 werd het mogelijk om de Regionale Landschappen vanuit het beleidsveld Onroerend Erfgoed te subsidiëren door de toevoeging van een afzonderlijk hoofdstuk over algemene landschapszorg. Aanvankelijk was het puur natuur, later is de landschapszorg erbij gekomen in de artikelen 37 tot en met 39.

Artikel 39 bepaalt dat de Vlaamse Regering de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van de bijdrage moet vastleggen. Dat is nooit gebeurd. Tot nu toe is er geen reglementair kader. Al die subsidies zijn telkens ad hoc gebeurd, wat leidt tot kritiek van de Inspectie Financiën, die zegt dat de subsidies niet meer op die manier kunnen doorgaan omdat het decreet bepaalt dat er een reglementair kader moet zijn. Ik wil daar werk van maken. Als een decreet dat bepaalt, moeten we dat doen. We zijn ongeveer 10 jaar later, het wordt tijd om dat te doen.

Op dit ogenblik worden die subsidies door de Regionale Landschappen aangewend voor twee zaken: het tewerkstellen van een voltijdse landschaps animator en het uitvoeren van projecten

landschapszorg op het terrein. Deze projecten worden vaak uitgevoerd door sociale-tewerkstellingsbedrijven. Het gaat dus over projectmatige werken.

Sinds de wijziging aan het Landschapsdecreet waren de Regionale Landschappen niet meer het doelgroepinstrument van het natuurbeleid, maar evolueerden ze tot een doelgroep- en gebiedsinstrument voor natuur- en landschapsbeleid. Een Regionaal Landschap is nu veeleer een samenwerkingsverband tussen overheden (gemeenten en provincies) en gebruikers van de open ruimte (organisaties uit de sectoren natuur, landbouw, toerisme en recreatie, jacht).

Tot vandaag zijn de betreffende subsidies, bij gebrek aan een reglementair uitvoeringsbesluit, steeds toegekend op facultatieve basis. De Inspectie van Financiën bekritiseert reeds meerdere jaren het gebrek aan een reglementair subsidiebesluit en dringt erop aan om ten laatste tegen 2011 zo'n besluit uit te werken.

Deze opmerking is terecht. Het kan niet dat de regering geen uitvoering geeft aan een decretale bepaling. We gaan dat reglementaire kader maken, maar tegelijk signaleert mijn administratie mij dat het huidige subsidiesysteem, voor zover we kunnen spreken van een systeem, geen onderscheid maakt in functie van de landschappelijke kwaliteit van het werkingsgebied. Ieder erkend Regionaal Landschap krijgt vanaf het eerste werkjaar hetzelfde bedrag voor de voltijdse tewerkstelling van een landschaps animator. Vanaf het tweede werkingsjaar krijgt het ook subsidies voor de uitvoering van beheerswerken, afhankelijk van de oppervlakte van het werkingsgebied.

De subsidies waren dus afhankelijk van de oppervlakte van het werkingsgebied, maar niet van de aanwezige landschappelijke kwaliteit, met vanuit het oogpunt van landschapsbeleid wanverhoudingen tot gevolg. Zo kreeg bijvoorbeeld Regionaal Landschap Dijleland met 10.350 hectare beschermde landschappen 125.000 euro subsidies vanuit onroerend erfgoed, terwijl bijvoorbeeld het Regionaal Landschap Meetjesland met slechts 143 hectare beschermde landschappen 149.000 euro subsidies kreeg. Dat is dus een totale disproportie: meer dan 10.000 hectare versus 100 hectare.

Als we komen tot een reglementair besluit ten gevolge van wat de Inspectie van Financiën (IF) vraagt, moeten we een aantal criteria vastleggen. Ik neem aan dat iedereen zal bevestigen dat ik dat doe vanuit de zorg voor het beschermde landschap en dat ik inzet op de kwaliteit van die landschappen.

Ook wilde ik in mijn beleid een beter evenwicht tussen de zorg voor onze beschermde landschappen en de algemene landschapszorg. Zoals voor alle types erfgoed, namelijk varend erfgoed, archeologie, monumenten en landschappen, ben ik als minister bevoegd voor het onroerend erfgoed, in eerste instantie verantwoordelijk voor het beheer van de beschermde items. Tegelijkertijd moet ik ook de nodige randvoorwaarden creëren die de algemene erfgoedzorg mogelijk maken en verbeteren. Ik stel vast dat aan beschermde landschappen tot op heden ongeveer 0,5 miljoen euro wordt uitgegeven. Aan algemene landschapszorg, ongeacht het karakter ervan, gaan via de Regionale Landschappen subsidies ten belope van 2 miljoen euro in 2009 en 1,9 miljoen euro in 2010. We hebben te maken met een onevenwicht tussen die twee. Aan niet-beschermde landschappen wordt dus vanuit mijn bevoegdheid bijna viermaal meer uitgegeven dan aan beschermde landschappen. Wetende dat ook voor beheerspremies voor beschermde landschappen de wachtlijsten serieus beginnen op te lopen – iedereen die vertrouwd is met deze commissie weet tegen welke wachtlijsten ik aankijk in het erfgoed, ook voor de beschermde landschappen – vond en vind ik het noodzakelijk om ook daar tot een beter evenwicht te komen.

Vanwege deze drie elementen, namelijk het advies van IF dat zegt dat de subsidies niet langer kunnen zonder een reglementair kader, het invoeren van een landschapscriterium voor de Regionale Landschappen en het zoeken naar een evenwicht tussen beschermde en niet-beschermde landschappen in de begroting, kreeg mijn administratie de opdracht om een

voorstel van uitvoeringsbesluit uit te werken. Sinds februari van dit jaar zijn er diverse voorstellen bekeken en besproken.

Het voorstel waar uw vragen op zijn gebaseerd, heeft inderdaad lange tijd als een mogelijk scenario gefungeerd. In dat voorstel werd er onder meer een instapcriterium ingevoerd waarbij de Regionale Landschappen enkel subsidies konden krijgen vanuit het beleidsveld onroerend erfgoed indien zij minimum 10.000 hectare ankerplaatsen hadden in hun grondbezit. Ankerplaatsen zijn zoals u weet waardevolle landschappelijke gebieden zoals die zijn opgenomen in de landschapsatlas van 2001. Vijf Regionale Landschappen kwamen in dat voorstel niet meer in aanmerking voor subsidies: Groene Corridor, met 4077 hectare ankerplaatsen, Meetjesland met 7120 hectare ankerplaatsen, Noord-Hageland met 7614 hectare ankerplaatsen, Schelde-Durme met 7668 hectare ankerplaatsen en Houtland met 7970 hectare ankerplaatsen. Mijnheer Sanctorum, het gaat dus niet om de vijf kleinste Regionale Landschappen, het zijn de Regionale Landschappen met de kleinste oppervlakte landschappelijk waardevolle gebieden. Van de door Onroerend Erfgoed gesubsidieerde Regionale Landschappen waren dit, van klein naar groot, de nummers 1, 3, 6, 7 en 8. De grootte van de subsidies aan de overige Regionale Landschappen werd in dat voorstel bepaald door de oppervlakte van de ankerplaatsen en niet meer door de oppervlakte van het werkingsgebied.

Een bijkomende beslissing ten slotte, was dat budget te reduceren tot 900.000 euro, een budget dat in 2010 nog 1.900.000 euro bedroeg. Dat is inderdaad meer dan de kaasschaaf, maar ik wil erop wijzen dat elke minister veel meer doet dan de kaasschaaf. Veel meer dan recurrente besparingen, moeten wij op elk van onze gebieden drastische beslissingen nemen. Dat gaat over bijkomende miljoenen bovenop de besparingen in werkingskosten, personeelskosten, communicatie, uitbesteding en dergelijke meer. Vorig jaar en dit jaar zijn er heel drastische besparingen gedaan en om de begroting van 2011 in evenwicht te krijgen, moeten we drastisch naar middelen zoeken, en dat is niet met de kaasschaaf. Ik weet dat dat beeld leeft. Ik refereer aan andere discussies over besparingen van collega's. De solidariteit binnen de regering vergt dat iedereen zijn deel doet.

Zoals een aantal collega's al hebben gezegd, is dit scenario uiteindelijk niet het scenario dat ik aan de regering heb voorgelegd. Ik moet dat ook voorleggen aan de regering, want ik zal een besluit maken. Ik heb na overleg met de vertegenwoordigers van de Regionale Landschappen besloten om een bedrag van 1.600.000 euro te begroten. De begroting van 2011 is goedgekeurd op 23 september door de regering, waarin dat bedrag is opgenomen. Ik heb ook besloten om geen instapcriterium in te voeren waardoor alle Regionale Landschappen die momenteel door onroerend erfgoed worden gesubsidieerd, subsidies blijven behouden. Tegelijkertijd heb ik het budget voor de opmaak van beheersplannen en voor beheerswerken aan beschermde landschappen opgetrokken. Het betalingskrediet is verhoogd van 455.000 euro naar 590.000 euro. Het vastleggingskrediet is zelfs verhoogd van 435.000 euro naar 1.104.000 euro.

Ik vind dat er een zeer grote disproportie is tussen beschermde en de Regionale Landschappen. In vergelijking met de vorige jaren is er nog nooit zo'n groot budget vastgelegd in de begroting voor het beheer van landschappen als in de begroting 2011. Ondanks het feit dat we in 2011 drastisch moeten besparen, trek ik het totale bedrag voor landschapsbeleid op met meer dan 15 procent. Ik stijg van 2,348 miljoen naar 2,704 miljoen euro.

Nu het budget van 1,6 miljoen euro in de begroting van 2011 door de Vlaamse Regering is goedgekeurd, gaat mijn administratie een voorstel uitwerken van een nieuwe en evenwichtige verdeelsleutel, die bovendien rekening houdt met het landschaps criterium, voor de subsidiëring van de Regionale Landschappen. Ook zal ik de resultaatsverbintenissen verder verfijnen zodat de te besteden investeringsbudgetten zoveel mogelijk worden geïnvesteerd in de meest waardevolle of de meest kwetsbare landschappelijke gebieden. Ik hoop zo snel

mogelijk met een voorstel tot besluit van de Vlaamse Regering naar de Vlaamse Regering te kunnen gaan.

Zal dat effect hebben op de sociale tewerkstelling zoals de heer Van Malderen en anderen hebben gevraagd? Het is een kleine vermindering. Ik ga proberen om dat zo evenwichtig mogelijk te doen. Ik blijf inzetten op de meest waardevolle en meest kwetsbare landschappelijke gebieden. Het is ook zo dat het hier om een projectmatige inzet van mensen gaat. Ik kan niet anders dan te zeggen dat ik niet kan uitsluiten dat de 300.000 euro vermindering, ook al is ze gespreid over de diverse Regionale Landschappen, wellicht enig effect heeft op de projecten die kunnen worden gesubsidieerd. Met de gevolgen van dien. We hebben in 2 jaar – en sommigen spotten daar een beetje mee – 2 miljard euro moeten vinden om in evenwicht te zijn. Dat is een heel zware operatie die niet zonder ingrepen gaat. Ik denk dat de keuze die gemaakt is, verantwoord is: enerzijds een vermindering van 1,9 naar 1,6 miljoen euro en anderzijds een verhoging van de kredieten voor de beschermde landschappen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Eerst en vooral wil ik nog eens benadrukken dat het zeker een verbetering is ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel. Ik ben het eens met wat u daarnet zei over de versterking van het reglementaire kader, dat het allemaal te facultatief was en dat er randvoorwaarden door een uitvoeringsbesluit bepaald moeten worden. Dat is echter natuurlijk geen reden om de taart te verkleinen. Wat u aanhaalt, de besparingsronde, is natuurlijk wel een reden, maar er zijn een aantal tegenstrijdigheden. Ik ben ervan overtuigd dat de Regionale Landschappen beseffen dat ze een duit in het zakje moeten doen en ze zullen daar ongetwijfeld toe bereid zijn. Als u in uw beleidsnota het belang van die Regionale Landschappen benadrukt en als er blijkbaar in de ontwerpen voor het Erfgoeddecreet, in conceptnota's en dergelijke meer opnieuw al die elementen van die Regionale Landschappen benadrukt worden, dan is het heel eigenaardig dat er plots 24 percent wordt geschrapt. Dat is toch een groot percentage. Dat klopt toch? Ik heb gesproken over 2,1 miljoen euro, maar u spreekt over 1,9 miljoen euro.

Minister Geert Bourgeois: Het is geen 24 percent. Ik ga dat moeten uitrekenen. Het is een vermindering van 1,9 naar 1,6 miljoen euro.

De heer Hermes Sanctorum: Ik blijf met een aantal vragen zitten, onder meer wat het betekent voor de bestaande initiatieven, de samenwerking met de sociale-economiebedrijven. U hebt daarnet gezegd dat er een effect zal zijn. Stel dat dit het geval is, dan valt het me op dat men niet goed beseft wat nu eigenlijk het effect zal zijn van het terugschroeven van die werkingsmiddelen. Op die manier komt dat over als nattevingerwerk. Men schrapt een deel, maar men kent eigenlijk het effect niet.

En dan de vraag: wat na 2011? Hebt u daar al zicht op? Zal er een verdere evolutie in die richting zijn of stopt het hiermee?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Er zitten een aantal positieve elementen in, maar ik heb toch nog een aantal vragen en bedenkingen. Ik denk dat het zonder meer positief te noemen is dat u bevestigt dat er geen absolute instapvoorwaarde meer is. Ik denk dat dit een grote en onmiddellijke bezorgdheid op het terrein wegneemt. Ook het bedrag dat gecorrigeerd is ten opzichte van het eerste voorstel, zal op het terrein heel wat verschil maken.

Ik heb wel nog een aantal vragen daarover. U zegt dat de besparingsopdracht uitgesmeerd wordt over de verschillende initiatieven. Hoe ziet u dat uitsmeren? Is dat procentueel voor iedereen hetzelfde? Is er een basissubsidie die voor iedereen gegarandeerd blijft? Eraan gekoppeld is de vraag hoe een zekere kritische massa om te kunnen blijven functioneren,

wordt bewaakt. Men kan een ondergrens bereiken, waardoor de werking eigenlijk in de feiten wordt stopgezet. Dat is heel goed als de rekening moet worden gemaakt ten opzichte van de begroting, maar in de praktijk zou dat nefast kunnen zijn. De vraag over de timing is van dezelfde orde. Er zijn vandaag mensen aan de slag. Het is nu oktober. Als de besparingen ingaan op 1 januari 2011, dan heeft men 3 maanden. Dat is bijzonder kort om te organiseren. Plant men een toets van het effect op de tewerkstelling? Ik merk heel veel goede wil in uw antwoord, maar 'the proof of the pudding is in the eating'. Ik denk dat we moeten kijken wat het effect is in reële termen op het vlak van tewerkstelling.

U stelt in het vooruitzicht dat er een subsidiereglement moet worden opgemaakt. Ook daar kunnen dezelfde vragen terugkeren. Hoe organiseren we de overgang? Het zou kunnen dat bepaalde samenwerkingsverbanden moeten worden herbekeken. Men zal daar mijns inziens moeten proberen te voorzien in overgangsbesluiten.

U zegt dat er in de huidige projectmatige aanpak geen link is tussen het subsidiebedrag en de kwaliteit van het landschap. Kwaliteit is uiteraard moeilijk te meten. Mijn bezorgdheid wordt nog wat groter, omdat de vergelijking die u maakt net op kwantiteit slaat. Als je de Dijle tegenover het Meetjesland zet, voel je dat die vergelijking cijfermatig uiteraard niet klopt. Maar het is een zuiver kwantitatieve benadering, terwijl u stelt dat kwaliteit doorslaggevend moet zijn.

Uiteraard heeft elke minister die dezer dagen in een commissie moet langsgaan, de moeilijke opdracht om aan elk van de geïnteresseerde commissieleden uit te leggen waarom een bepaalde besparing moet. Er heerst grote eensgezindheid over het nut van besparingen an sich, maar als je in detail gaat, is het logisch dat ieder voor zijn sector pleit. Ik heb daar begrip voor, maar hier hebben we, naast een besparing, natuurlijk ook te maken met een verschuiving, namelijk een verschuiving van niet-beschermde naar beschermde landschappen.

Dat brengt mij bij mijn laatste bedenking. In het geheel van besparingen die in verschillende sectoren moeten worden doorgevoerd, moeten we ons hoeden voor verkokering. Je hebt altijd een aantal kerntaken, en elke minister voor zich probeert te besparen in wat een beetje als perifeer wordt beschouwd. Het kan zijn dat net die initiatieven die zich op het raakvlak van verschillende sectoren bevinden, vanuit verschillende hoeken heel zwaar getroffen worden. Ik geef die bedenking maar mee, om er bij het opmaken van het subsidiereglement over te waken dat het nuttige initiatief dat in de loop van de jaren ontstaan is, in de toekomst kan worden voortgezet.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Ik dank de minister voor het antwoord. Ik heb begrepen dat de Inspectie van Financiën al lange tijd aandringt op een besluit vanwege de minister. Dat besluit zal worden opgemaakt, en er zal werk worden gemaakt van een reglementair kader rond de subsidiëring van de Regionale Landschappen. Er zullen ook een aantal criteria worden opgesteld, volgens dewelke men dan de steun zal verlenen.

Ik hoop dat er, zoals de minister zei, een evenwicht zal worden gezocht tussen de beschermde en de niet-beschermde landschappen. Ik had graag ook nog iets gehoord over de relatie tussen zijn voorstel over de onroerendergoeddiensten en de Regionale Landschappen. Worden die in elkaar geïntegreerd? Of kunnen zij naast elkaar blijven bestaan?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijn excuses, mevrouw Taeldeman, ik was op die vraag vergeten te antwoorden. De intergemeentelijke onroerendergoeddiensten (IOED's) moeten nog geëvalueerd worden. Of er al dan niet een samenvallen zal zijn met de Regionale Landschappen, moet ook nog worden bekeken.

Er is op dit ogenblik een grote interne staatshervorming aan de gang, waarbij ik ernaar streef om de samenwerkingsverbanden tussen de gemeenten zo homogeen mogelijk te maken, zodat gemeenten in zo homogeen mogelijke gebieden met elkaar samenwerken. Dat zal worden meegenomen in die oefening.

De IOED's zijn proefprojecten die op dit ogenblik lopen. Er is afgesproken dat die nog geëvalueerd zullen worden. Maar ik neem uw zorg mee. Dat kan ook niet anders: in elk beleidsdomein zal die oefening moeten worden gedaan.

Het is inderdaad niet omdat je tot een reglementair besluit komt, mijnheer Sanctorum, dat je moet besparen. Dat is evident. Ik moet de twee doen: ik moet besparen en ik moet een reglementair besluit maken. Ik kan u zeggen dat ik zonder te besparen ook zou hebben ingezet op meer kwaliteit en meer controle op wat er met die budgetten gebeurt. Het zou natuurlijk gemakkelijker geweest zijn om op die 1,9 miljoen euro te blijven en toch criteria in te voeren.

Mijn criteria zullen de volgende zijn. Ten eerste: een evenwichtige verdeelsleutel. Ten tweede: de klemtoon op de landschapszorg. Dat is immers mijn bevoegdheid. Ik ben niet bevoegd voor Natuur. Eigenlijk besteed ik nu meer aan de Regionale Landschappen dan er vanuit Natuur komt. Niemand kan mij verwijten – ik denk integendeel dat je dat van mij kunt vragen – dat ik binnen die gebieden inzet op de landschappen. Dat is mijn deel van dit decreet. Ik ga daarop toezien.

Toen ik die twee vergeleken heb, mijnheer Van Malderen, was dat niet uit vooringenomenheid. Het was alleen omdat we tot de rare vaststelling kwamen dat een gebied van 143 hectare landschap een grotere subsidie krijgt, door die facultatieve aard van de subsidie, dan een gebied met meer dan 10.000 hectare landschap. Dat is een anomalie. Als je tot een reglementair besluit komt, moet je proberen te zoeken naar objectieve criteria.

Ik ga daar ook een resultaatsverbintenis aan koppelen. Het is belangrijk dat de overheid, zeker in tijden van besparing, maar ook in het algemeen, kijkt wat je uit dat geld haalt en welke resultaten er worden geboekt. Ik ga dat zo snel mogelijk proberen uit te werken. Ik begrijp de zorg. Ik kan u wel zeggen dat er vanmorgen op het kabinet net een brief is toegekomen vanwege het Vlaams Overleg Regionale Landschappen, om alvast van harte te bedanken voor de positieve wending die dat dossier genomen heeft. Het zal niet ideaal zijn, maar ik begrijp dat de sector ermee weg kan en dat we dit op een bevredigende manier zullen kunnen oplossen, waarbij we de essentie kunnen behouden.

Ik weet echt niet wat het wordt na 2011. Toen we de begroting voor 2010 rond hadden, had iedereen gehoopt dat het in 2011 wel een beetje beter zou zijn. Maar het is niet zo. Er zijn hoopvolle verwachtingen, maar mogen we zeggen dat 2012 beter wordt? Ik weet het niet. Ik mag het hopen. Het is evident dat ik, als er meer geld binnenkomt en er weer mogelijkheden zijn, zal kijken wat er voor mijn beleidsdomeinen kan worden binnengehaald. Ik kan dat echt niet voorspellen, ik kan enkel hopen dat er meer middelen zullen zijn. Niemand doet dat graag. De heer Van Malderen heeft erop gewezen dat elke minister wel dossiers heeft waarin hij besparingen doorvoert die maatschappelijk grote of kleine problemen en grote of kleine protesten oproepen. Daar kun je niet onderuit. Je kunt dergelijke grote besparingen niet doorvoeren zonder dat dit problemen oproept. Ik denk dat mag worden gezegd dat dit dossier toch binnen die context naar behoren is opgelost.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik begrijp dat u vanuit uw beleidsdomein de nadruk wilt leggen op landschapszorg. Gebeurt er ergens een compensatie? Dat is misschien niet meteen uw verantwoordelijkheid, maar het maakt deel uit van het geheel.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de toekomst van het Ename Erfgoedcentrum en de toekomstige rol van de provincies inzake erfgoedbeleid in het licht van de uitgangspunten van het groenboek Interne Staatshervorming - 108 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Het is misschien eigenaardig dat ik als West-Vlaming een vraag stel over een Oost-Vlaams dossier. Dat komt omdat tijdens het reces mijn aandacht werd getrokken door een artikel in De Standaard, dat kopte dat een nieuw gebouw dat 9,3 miljoen euro had gekost nog altijd leegstond. Het gaat over het Ename Erfgoedcentrum in Oudenaarde.

Volgens een door de provincie Oost-Vlaanderen en de Vlaamse overheid ondertekende intentieverklaring zou dit centrum voor twee derde ingevuld worden door de provincie en voor één derde door het Vlaamse Gewest. Het was volgens die intentieverklaring de bedoeling dat de buitendienst van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) Oost-Vlaanderen hier ondergebracht zou worden. Enkele ruimtes werden speciaal in functie daarvan gebouwd. Maar de buitendienst van het VIOE is blijkbaar geen vragende partij om zijn intrek te nemen in het Erfgoedcentrum Ename omdat het te veel in de periferie zou liggen. De depotruimte zou ook ontoereikend zijn om er een centraal depot voor de hele provincie van te maken.

Minister, in februari 2010 antwoordde u op een vraag van een collega dat de visie van het VIOE ten opzichte van erfgoed is veranderd en dat de inhoudelijke invulling dus niet langer beantwoordt aan de eisen van het VIOE. Het was wel zo dat de provincie Oost-Vlaanderen rekende op de invulling voor één derde door het Vlaamse Gewest. Met dit huurgeld zouden ze de verdere uitbouw van het project realiseren. Blijkbaar zou u nu toch bereid zijn om een convenant af te sluiten met de provincie, waaruit een jaarlijkse dotatie voor de werking zou moeten voortvloeien. Als voorwaarde vraagt u dat de provincie een coherent en financieel haalbaar plan presenteert voor haar erfgoedwerking.

Minister, hoe past dit in het groenboek Interne Staatshervorming dat gisteren werd voorgesteld in de commissie Binnenlands Bestuur? In het groenboek staat dat voor erfgoed zal worden onderzocht of en op welke manier de processen en bevoegdheden die hieraan zijn gekoppeld naar twee bestuurlijke niveaus gebracht kunnen worden. Ik citeer uit het groenboek, pagina 118: “We leggen het zwaartepunt van het onroerenderfgoedbeleid enerzijds bij de Vlaamse overheid en anderzijds bij de gemeenten.”

Wat is de verdere toekomst en wat is uw visie op de toekomst van het Erfgoedcentrum? Is er geen contradictie tussen het convenant, waaruit een jaarlijkse subsidie moet voortvloeien, en het groenboek Interne Staatshervorming, waarin het erfgoedbeleid gelegd wordt bij het Vlaamse Gewest en de gemeenten?

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester: Minister, collega's, ik wil in de eerste plaats de heer Sintobin bedanken omdat hij als West-Vlaming toch interesse heeft in bepaalde problemen die zich voordoen in de provincie Oost-Vlaanderen. Ik kan hem geruststellen: deze problematiek is tijdens de vorige en tijdens de huidige legislatuur al vaak aan bod gekomen in deze commissie.

Dat Europees Erfgoedcentrum is een bezorgdheid van velen, niet het minst van veel inwoners van Oudenaarde. Ze vragen zich af wanneer het gebouw een zinvolle invulling zal krijgen. We weten dat er vele jaren geleden een intentieovereenkomst is afgesloten tussen de provincie Oost-Vlaanderen en toenmalig minister van Cultuur Van Grembergen. Daarin is

overeengekomen dat de provincie voor een invulling zou zorgen, maar ook de Vlaamse overheid.

Dit centrum staat al enkele jaren leeg. Tal van verenigingen in Oudenaarde zien dit met lede ogen aan. De vraag naar lokalen vanuit het verenigingsleven is zeer groot, in alle steden en gemeenten denk ik. En dan zien ze dat reusachtige gebouw leegstaan, op een zeer goede locatie in het centrum van Ename. De stad Oudenaarde heeft daar, naar analogie met de afspraken die zijn gemaakt met het provinciebestuur, op eigen kosten een mooie parking aangelegd. Die ligt er nu al 2 jaar. Het is verbijsterend hoeveel inwoners vragen wanneer er nu een invulling zal komen.

Uit het antwoord dat u mij enkele maanden geleden hebt verstrekt, minister, heb ik kunnen afleiden dat er onderhandelingen zouden worden gestart, of dat die al geruime tijd aan de gang zijn, tussen u en de bestendige deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen. Ik weet dat u zich er de voorbije maanden enorm voor hebt ingezet om tot een oplossing te komen. Ook de gedeputeerde van de provincie Oost-Vlaanderen die bevoegd is voor cultuur, doet al wat mogelijk is om binnen het beschikbare budget een oplossing te vinden.

Kan een oplossing, een vergelijk, op korte termijn in het vooruitzicht worden gesteld? Ik begrijp dat het voor u moeilijk is om te zeggen op welke dag of week er een oplossing zal zijn, maar het zou een geruststelling zijn voor veel duizenden mensen, voor de vele geïnteresseerden, indien u toch een datum kunt vooropstellen waarop er een akkoord komt tussen de Vlaamse overheid en het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, dames en heren, u zult me toestaan dat ik niet meer inga op de lange en eigenlijk ook ongelukkige voorgeschiedenis van dit dossier, want die hebben we eerder al uitvoerig besproken in antwoord op diverse vragen. Onder meer op 10 februari 2010 heb ik hierover toelichting gegeven.

Mijnheer Sintobin, ik wil er wel op wijzen dat het standpunt van het VIOE niet luidt dat wij vragende partij zijn om een deel te huren. Ooit is er inderdaad een intentieverklaring neergeschreven waarvan achteraf echter blijkt dat die niet spoort met de prioriteiten van het beleid noch met de opties inzake de Vlaamse administratieve centra, noch met de opties inzake het depotbeleid van het VIOE.

De intentieverklaring is wat ze is en ik deel uw bezorgdheid. Het gebouw is af en werd al meer dan 2 jaar geleden opgeleverd. Aanvankelijk was het de bedoeling dat de provincie er twee derde zou van invullen en dat één derde zou worden verhuurd aan de Vlaamse overheid. Spijtig genoeg heb ik nog geen enkel initiatief gezien voor die twee derde, tenzij het gebouw heel recent in gebruik zou zijn genomen. Het is toch wel bizar dat zulke grote initiatieven worden ontwikkeld en men na zo veel tijd nog altijd moet vaststellen dat de kar voor het paard wordt gespannen. Nu is het zoeken, zoeken, zoeken naar een oplossing.

Ik heb hier in de commissie gezegd dat ik mijn verantwoordelijkheid wil opnemen, veeleer uit aandacht voor het algemeen belang, want dat gebouw staat er nu, dan vanuit de gedachte dat we het heel goed kunnen gebruiken, want dat is niet het geval. In het gebouw werd veel geld geïnvesteerd en nu staat het leeg. Ik ben met de gedeputeerde van de provincie overeengekomen dat een convenant kan worden gesloten waarin ik een jaarlijkse dotatie uittrek voor het Erfgoedcentrum, maar dan wel op voorwaarde dat er ook een financieel en inhoudelijk masterplan wordt voorgelegd door de provincie. Tot op heden heb ik dat nog niet ontvangen. Ik heb wel al voorstellen gekregen om delen van het gebouw te huren, maar het masterplan is er nog niet.

Ik moet me natuurlijk kunnen verantwoorden, we moeten daar zinnige dingen doen. Als we het invullen, moeten we minimaal uitgaan van een masterplan. Ik wacht daarop en zodra het masterplan er is, kunnen we erover discussiëren om tot een akkoord te komen. Ik zal echter

niet retroactief betalen voor iets dat ik niet gebruik, iets waar ik geen nut van heb en waar we niets uit zullen halen.

Mijnheer Sintobin, u stelt terecht de vraag in welke mate dit overeenstemt met de intenties van groenboek Interne Staatshervorming. Ik ga ervan uit dat de provincie dat als kader zal hanteren bij de uitwerking van de voorstellen, maar ik weet ook dat het geen makkelijke oefening zal zijn.

De commissie heeft gevraagd of ik mee naar een oplossing wil zoeken en ik heb geantwoord dat ik dat wil doen omwille van het algemeen belang. Niemand is ermee gediend dat het gebouw er ongebruikt blijft staan: de belastingbetaler niet, de toerist niet en de stad niet. Ik wil vanuit die zin voor verantwoordelijkheid meewerken en mee zoeken naar een oplossing, maar in ruil vraag ik dat er een echt masterplan is. Ik bekommer me er toch wel over dat het na al die tijd nog niet voorligt. De provincie zou er echt werk van moeten maken, want het was haar idee om twee derde zelf in te vullen en één derde door de Vlaamse overheid te laten invullen.

Ik zie nog geen masterplan. Ik zie nog geen invulling door de provincie. Ik sta er klaar voor en ik heb mijn bereidheid getoond. Ik wil het bedrag dat we overeengekomen zijn, betalen, maar het masterplan moet er zijn. Als het er is, hoop ik dat het zo veel mogelijk zal sporen met de interne staatshervorming. Nu staat de kar voor het paard, dat weet ik, maar niemand in deze commissie heeft gevraagd om het gebouw daar te laten staan of het af te breken. We moeten redelijk zijn, het staat er nu. Ik heb het geërfd, ik heb met de voorgeschiedenis niets te maken. Ik maak niemand verwijten, maar er moet een oplossing komen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefan Sintobin: Minister, ik dank u voor uw antwoord. De vraag is er gekomen omdat het voor ongelooflijk veel ergernis zorgt bij de burger en bij de verenigingen dat een gebouw van 10 miljoen euro al 2 jaar leeg staat.

Iedereen kan misschien via zijn eigen fracties in de provincieraad van Oost-Vlaanderen proberen wat druk te zetten om tot een masterplan te komen en ervoor te zorgen dat het financieel haalbaar is.

Ten slotte noteer ik ook – en terecht – dat de eventuele dotatie of subsidie er een is uit algemeen belang en dat u erop zult toezien dat het coherent is met het groenboek Interne Staatshervorming.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■